

**КРАТКА ИСТОРИЯ
НА КАТЕДРА „СТОКОЗНАНИЕ“
И СПЕЦИАЛНОСТ „СТОКОЗНАНИЕ“
70 ГОДИНИ
(1948 – 2018)**

**SHORT HISTORY
OF THE COMMODITY SCIENCE DEPARTMENT
AND COMMODITY SCIENCE COURSE DEGREE
70 YEARS
(1948 – 2018)**

**2018
Издателство „Наука и икономика“
Икономически университет – Варна**

Автор и съставител

Доц. д-р Теменуга Стойкова/Temenuga Stoykova, PhD, Assoc. Prof.

Редакционна колегия

Доц. д-р Събка Пашова/Sabka Pashova, PhD, Assoc. Prof.

Доц. д-р Денка Златева/Denka Zlateva, PhD, Assoc. Prof.

Доц. д-р Теменуга Стойкова/Temenuga Stoykova, PhD, Assoc. Prof.

Гл. ас. д-р Антоанета Стоянова/Chef. Assist. Antoaneta Stoyanova,
PhD

Техническо оформление:

Ас. Величка Маринова/Velichka Marinova, assistant

ISBN 978-954-21-0981-5

Съдържание

Предговор	5
Preface.....	6
I. Проф. Цани Калянджиев – радетел за откриването на специалност „Стокознание” във ВТУ.....	7
II. Катедра „Стокознание“ и специалност „Стокознание“ на 70 години – кратка история	11
III. Професорите в катедрата.....	27
IV. Ръководителите на катедра „Стокознание“	30
V. Членове на катедрата от създаването ѝ през 1948 г. до 2012 г.	36
VI. Действащи членове на катедрата към 2018 г.	44
VII. Защитени дисертации	53
VIII. Организирани научни форуми	56
IX. Възпитаници на специалност „Стокознание“ и „Качество и експертиза на стоките“ с успешна реализация	58
X. Из живота на катедрата (някои фотографии)	62
Приложение 1.....	99
Използвана литература	100

В книгата са разгледани в исторически план създаването и развитието на специалност „Стокознание” и катедра „Стокознание” за периода от създаването ѝ през 1948 г. до 2018 г.

Изследвани са основните етапи в развитието на катедрата и специалността, факторите и условията за създаването им, кадровото обезпечаване и ръководството на катедрата, подготовката на кадри с висше образование. Систематизирани и анализирани са областите на научни изследвания, дисертационните трудове и международните прояви на катедра „Стокознание”, ролята на стоковедната наука за развитие на икономиката, възможната реализация на подготвените студенти. Опагледени са в снимков материал научните международни и организационни дейности на катедрата. Изведени са основните направления за развитие на стоковедната наука и катедра „Стокознание”.

The book deals with the history of the creation and development of the Commodity science course degree and department for the period from its establishment in 1948 to 2018.

The main stages in the development of the department and the course degree, the factors and the conditions for their establishment, the staffing and the management of the department, the training of the graduates with higher education from the department. The areas of scientific research, the dissertations and international activities of the Commodity Science department, the role of the commodity science for the economy and the possible realization of the prepared graduates are systematized and analyzed. The international scientific and organizational activities of the department are illustrated in the photographs. The main directions for the development of commodity science and the so named department are presented.

Предговор

През 2018 г. се навършват 70 години от създаването на катедра „Стокознание” и специалност „Стокознание” към Държавния университет „Св. Кирил Славянобългарски” във Варна – днешният Икономически университет. Висшето търговско училище, основано на 14 май 1920 г., предшественик на Икономически университет – Варна, е първото, което въвежда стокознанието като учебна дисциплина във висшето образование в България и извършва научни изследвания в областта на стоковедната наука. Голяма е ролята на професор Цани Калянджиев – радетел за създаването на Висшето търговско училище, първи негов ректор и първи професор по стокознание – за откриването на катедра „Стокознание” и специалност „Стокознание” през 1948 г. Неговата далновидност и обосновка за необходимостта от научни изследвания по стокознание и на кадри с висше икономическо образование в областта на стоковото познание, натрупаният опит в това направление в западноевропейските университети, както и обективните социално-икономически условия, са важни предпоставки за откриването на специалност „Стокознание”.

Вече 70 години катедра „Стокознание” към Икономически университет – Варна се развива в съответствие с обективните потребности на икономиката и пазарните предизвикателства. Основните фактори за просперитет на специалността и катедрата са свързани с подкрепата на ръководството на университета за изграждането и поддържането на съвременна материална база, квалифициран академичен състав, актуални учебни планове и научни изследвания, успешно завършили и реализирали се специалисти, изградено и поддържано международно сътрудничество в областта на стоковедната наука, поемане на отговорни и перспективни задачи за развитие.

Октомври, 2018 г.

Preface

The year 2018 marks 70 years since the establishment of the Commodity Science Department and Course degree at the State University „St. Kiril Slavyanobulgarski“, Varna - today's University of Economics. The Higher School of Commerce, founded on May 14th, 1920 - predecessor of the University of Economics - Varna is the first to introduce commodities as a discipline in higher education in Bulgaria and conducting research in the field of commodity science. In 1948 professor Tsani Kaliandzhiev, the school's founder and the first professor of commodity science, had a huge role of the establishment of the Higher School of Commerce and the opening of the department and specialty „Commodity science“. His foresight and motivation for the necessity of scientific research in the field of commodities and need of students with higher economic education in the field of commodity knowledge, the accumulated experience in this direction at Western European universities as well as the objective socio-economic conditions are important prerequisites for the opening of the specialty.

For more than 70 years, the Commodity science Department at the University of Economics - Varna is unique in Bulgaria, developing in accordance with the objective needs of the economy and the market challenges. The main factors for the prosperity of the specialty and the department are related to: the support of the management of the university for the building and maintenance of modern facilities, qualified academic staff, current curricula and research, successfully completed and realized specialists, established and maintained international cooperation in the field of commodity science, taking responsible and promising development tasks.

October, 2018

I. ПРОФЕСОР ЦАНИ КАЛЯНДЖИЕВ – РАДЕТЕЛ ЗА ОТКРИВАНЕТО НА СПЕЦИАЛНОСТ „СТОКОЗНАНИЕ” ВЪВ ВТУ

Създаването, развитието и утвърждаването на специалност „Стокознание” в най-старото висше икономическо училище в България е част от историята на Икономически университет – Варна. Основателят на Висшето търговско училище и негов първи ректор – проф. Цани Калянджиев – е основоположник на стокознанието в България и радетел за откриването на специалност „Стокознание”, и подготовката на кадри с висше образование в областта на стоковото познание. Той организира редица успешни народополезни начинания, благодарение на натрупания богат професионален опит като специалист химик, преподавател по стокознание, изследовател, общественик и организатор.

Професор Калянджиев учи химия в московското техническо училище. През 1892 г. завършва специалност „Техническа химия” в Цюрих. Утвърждава се като практик, работейки 4 години в САЩ във фабрика за производство на бои и химикали, където достига до началник на лаборатория. Като учител в Търговското училище в Свищов в периода 1896-1900 г. той урежда лаборатория, в която се извършва стоковеден анализ на стоки, изпращани от Министерството на търговията. Организира и първия курс за обучение на митничари по стокознание. Натрупва чуждестранен опит след командировки в чужбина (Австрия, Франция и Германия) относно уреждането на лаборатории, търговски музеи и използваните методи за откриване на фалшификации на някои стоки. Придобитият опит прилага като постъпва на работа в лаборатория на Дирекцията на народното здраве, където въвежда „френския метод” за изследване на ракии, коняци и ликьори, позволяващ откриване на изкуствените спиртни напитки.

Като добър специалист и организатор той е поканен от търговско-индустриалната камара във Варна през 1904 г., където се заема с откриването на средно търговско училище. Благодарение на неговия опит, упоритост и старание през 1914 г. в построената самостоятелна

сграда на търговската гимназия е обзаведена модерна химическа лаборатория. По предложение на Търговската камара през 1920 г. Цани Калянджиев е изпратен в чужбина, за да проучи начина за уреждане на висши търговски училища. Там се запознава с европейския опит в областта на търговското висше образование, както и с преподаването в търговските висши училища на учебната дисциплина „Стокознание”. Като инициативен общественик с ерудиция, организаторски опит, образованост и познания успява да наложи аргументирано идеята за откриване на Висше търговско училище (ВТУ)¹. Така на 14 май 1920 г. е взето решение за откриване на ВТУ – поставя се началото на висшето икономическо образование в България. За първи негов ректор със звание „извънреден професор” през 1921 г. е избран Цани Калянджиев. През 1928 г. е редовен професор въз основа научен хабилитационен труд на тема „Принос към изучаване състава на българските ракии и към опазване фабрикацията и химията на силните спиртни напитки”.

Още с утвърждаването на първите учебни планове на ВТУ, наред с фундаменталните и профилиращите дисциплини, е включено изучаването на дисциплината „Стокознание с механична и химична технология” в I и II семестър и практически занятия по „Стокознание с химическа технология” в III и IV семестър. Проф. Калянджиев подготвя и чете този университетски курс и ръководи практическите занятия във ВТУ от 1921 до 1935 г. Като първи хабилитиран професор по стокознание той полага основите на българското академично образование по стокознание, разработва първите учебни програми, развива и обосновава ролята и значението на стоките за стопанската практика и икономическото развитие на страната ни. С научна аргументираност и упоритост той работи за разясняване на ролята и необходимостта от изучаване на стокознанието от всички стопански специалисти, както и за необходимостта от индивидуално практическо обучение: „Стокознанието ... в много отношения се преплита със стопанските, счетоводните и други дисциплини... Практическите за-

¹ Вж. Близнаков, П., Здр. Ковачев, С. Цонев. Кратка история на Икономически университет – Варна. Варна: Унив. изд. ИУ, 2001, с. 13-20.

нения трябва да се водят индивидуално². Проф. Калянджиев отстоява тезата, че преподаването на стокосзнание трябва да се съпровожда с показване на стоките и провеждане на необходимите опити и изследвания, да се описва начинът на производство и възможностите за откриване на фалшификации им. Издава и първия учебник по дисциплината „Стокосзнание с механична и химична технология” през 1922 г. (преиздаден през 1929 г.), в който се описват най-важните стокосни групи, характерни за търговската дейност в този период. Издава и някои учебни помагала: „Записки по стокосзнание с химическа технология”(1929 г.), „Практическо ръководство за печене на гипс”. Със своя опит като много добър лектор с отлично педагогическо майсторство, демократични принципи и далновидност, той поставя здрави основи за развитие на академичното образование по стокосзнание в България.

Огромна е заслугата на проф. Цани Калянджиев за развитие на научните изследвания по стокосзнание. Той работи по актуални въпроси и проблеми на икономиката чрез изследване на състава и биохимията на българския тютюн, за качеството на родното розово масло, за състава на българските ракии, фабрикацията и фалшификацията на силните спиртни напитки и др.³ Научните приноси и насоките за развитие на научноизследователската дейност в областта на стокоснанието, оставени от проф. Цани Калянджиев, са жалони за развитие на стоковедната наука и до днес.

Проф. Калянджиев живее с идеята за просперитет на висшето икономическо образование и на ВТУ. Неуморен деятел, с далновидност и любов към стокоснанието и стоковедната наука, той изпраща пред Академичния съвет на Висшето търговско училище през февруари 1944 г. „Изложение относно положението на предмета стокосзнание”, където посочва необходимостта на стокоснанието да се даде подобно място, като това в другите висши училища, да се развива научноизследователската дейност с решаване на стопански и техно-

² Вж. Кантурски, Г. Приносът на проф. Цани Калянджиев за стоковедната наука. // Известия на ВИНС „Д. Благоев”, №4, 1980.

³ Вж. заглавията на публикациите му в Алманах на ВИНС 1921-1971 г. Варна, 1972, с. 107-109.

логични задачи.

Идеите, поставените цели и насоки за развитие на стокознанието и обучението на специалисти с висше образование в областта на стокското познание, се развиват с откриването на специалност „Стокознание” и катедра „Стокознание” през октомври 1948 г. С подкрепата през годините на академичните ръководства на Икономически университет – Варна, вече 70 години успешно се развива обучението на квалифицирани кадри за икономиката на страната в областта на стокведната наука, единствено в нашия университет. За безспорния му принос за развитие на висшето търговско образование в България и създаването на ВТУ, за оставеното творческо и научно наследство в областта на стокознанието от 2016 г. е утвърдена награда „Проф. Цани Калянджиев” на Икономически университет – Варна, присъждана за високи постижения в областта на науката.

II. КАТЕДРА „СТОКОЗНАНИЕ” И СПЕЦИАЛНОСТ „СТОКОЗНАНИЕ” НА СЕДЕМСЕДЕТ ГОДИНИ (1948-2018) – КРАТКА ИСТОРИЯ

През 2018 г. се навършват 70 години от създаването на катедра „Стокознание” при Икономически университет – Варна⁴. Специалност „Стокознание” е традиционна за университета и уникална за страната. Създаването, развитието и утвърждаването на катедра и специалност „Стокознание” е неизменно свързано с историята на университета ни, който е открит като Висше търговско училище на 14 май 1920 г. и е второто висше училище в България след Софийския университет. Огромна е ролята на радетеля за създаването на първото висше търговско училище в България, първи негов ректор и професор по стокознание – професор Цани Калянджиев. Висшето търговско училище е първото, което въвежда стокознанието като учебна дисциплина във висшето образование в България и осъществява стоковедни изследвания⁵. Обективните социално-икономически условия, потребността от научни изследвания и кадри с висше икономическо образование в областта на качеството на стоките, неговото формиране, оценка и контрол, наличието на преподаватели, завършили образованието си в западноевропейски университети, натрупаният опит от преподаването на дисциплината „Стокознание” и далновидността на проф. Цани Калянджиев са основните фактори за откриването на специалност „Стокознание”. Това решение се взема на 19 октомври 1948 г. с протокол №68/19.10.1948 г. на ФС на факултета за стопански и социални науки към Държавния университет „Св. Кирил Славянобългарски”⁶. Разработва се първият учебен план на специалността, като се използва опитът и подобни учебни планове

⁴ Стойкова, Т. Доклад за развитието и дейността на катедра и специалност „Стокознание” при Икономически университет – Варна по повод 70 години от създаването им (1948-2018г.). // Стоковедната наука – традиции и актуалност. Варна: Наука и икономика, 2018.

⁵ Близнаков П., Здр. Ковачев, Ст. Цонев. Кратка история на Икономически университет – Варна. Варна: Наука и икономика, 2001, с. 61.

⁶ Вж. приложение 1- протокол №68/19.10.1948 г.

в западноевропейските страни и в Русия⁷, където много по-рано се извършва академично обучение в областта на стоковедната наука. Приемането му става на заседание на Факултета за стопански и социални науки с протокол №72 от 21.12.1948 г. По късно, през март 1949 г., се разработва и приема програма и за производствена практика на студентите от специалността след шести семестър, в която са описани направленията за практическото обучение относно изучаване на асортимента, състоянието и промените на качеството на стоките, възможната им фалшификация, опаковка и съхранение. Така още с приемането на първия випуск от 54-ма студенти в специалност „Стокознание“ се предлага обучение по план, съобразен с развитието и постиженията на икономически развитите страни и изискванията на практиката⁸. От създаването си през 1948 до 2015 г. специалността запазва наименованието си „Стокознание“, а през ноември 2015 г., с решение на Академичния съвет на ИУ – Варна, е преименувана на „Стокознание и митническа дейност“.

Едновременно със специалността се създава и катедра „Стокознание“, която става първият академичен център в страната за подготовка на кадри с висше образование и научноизследователска дейност по стокознание. За първи ръководител в периода 1948-1949 г. е избран проф. Димитър Ганев, който формира преподавателската структура на катедрата, чиято основна задача е обучение на студентите от специалност „Стокознание“ и други специалности, както и осъществяване на научноизследователска дейност в областта на стокното познание. По късно се създава катедра „Стокознание“ в Икономическия университет „Карл Маркс“ в София (сега УНСС), където се преподава дисциплината „Стокознание“, а след това тази дисциплина е застъпена в учебния план и за икономистите от Стопанска

⁷ Чалых, Т. И. и др. Место товароведения в современной системе научного знания. // Качество на стоките и защита на потребителите. Варна: Наука и икономика, 2018, с.12-13.

⁸ Стефанов, Д. Шестдесет години катедра „Стокознание“ – организатор на обучението в специалност „Стокознание“ при ИУ – Варна. // Специалност „Стокознание“ – традиции и перспективи. Варна: Наука и икономика, с. 17.

академия – Свищов⁹

Катедра „Стокознание” и ИУ – Варна не е променяла името си от своето създаване. Днес тя е в състава на Стопански факултет към Икономически университет – Варна, който е единственото висше училище в България, обучаващо бакалаври и магистри в професионално направление „Икономика” по специалностите „Стокознание”, „Стокознание и митническа дейност” и „Качество и експертиза на стоките”.

Вече 70 години катедра „Стокознание” следва актуалните икономически промени и предизвикателства, осъществява и ръководи обучение на специалисти и експерти в областта на стоковото познание, развива и задълбочава научните и приложните изследвания в областта на качеството и стоковия мениджмънт, предоставя решения на актуални проблеми на националния и международния бизнес, работи в сътрудничество с наши и чуждестранни учени в перспективни направления на стоковедната наука.

Развитието и устояването във времето на специалност „Стокознание” и катедра „Стокознание” се обуславя от факторите: качествен и висококвалифициран преподавателски състав; гъвкаво адаптирани актуални учебни планове и програми; дългогодишно създавана и модернизирана материално-техническа база; актуални научни изследвания; успешно завършили специалисти с многостранна реализация във всички области на жизнения цикъл на стоките.

Развитието на катедрата и специалността е свързано с продължение на идеите и целите на професор Цани Калянджиев, нейното далновидно ръководство и кадрови подбор. За 70 години 12 преподаватели са били ръководители на катедрата. Пръв ръководител до избирането на титуляр е проф. Димитър Ганев, завършил икономически науки в Лондон. В периода 1949-1956 г. и 1958-1959 г. катедрата е ръководена от проф. д-р инж. Борис Великов, който работи активно за гъвкавата промяна на учебните планове, утвърждаването на сто-

⁹ Кожухаров Хр. Още нещо за стокознанието като учебна дисциплина, специалност и наука. // Стоковедната наука – традиции и актуалност. Варна: График-Вн, 2013, с. 155.

кознанието и специалността, възможностите за реализация на завършващите студенти. След него последователно в годините до днес, ръководители на катедрата са били: проф. Стефан Цонев (1956-1958); проф. Владимир Станчев (1959-1968); доц. Георги Кантурски (1968-1973); доц. инж. Стойко Янков (1973-1978); доц. Ангел Георгиев (1978-1987); доц. д-р Димитър Стефанов (1987-1994); доц. д-р Христо Дончев (1994-2003); доц. д-р Мария Желязкова (2003-2011); доц. д-р Теменуга Стойкова (2011-2015), от учебната 2015/2016 г. до сега доц. д-р Събка Пашова.

През изминалия 70 годишен период съставът на катедрата се променя. Освен редовните ѝ членове за различен период от време пред студентите от специалността четат лекции хонорувани и привлечени от други катедри редовни преподаватели. От основаването на специалността до тяхното пенсиониране или преминаване на друга работа в катедра „Стокознание” са работили като преподаватели общо 36-ма души, от които 6-ма професори и 18 доценти.

Принос в обучението на студентите от специалността освен професорите имат още: доц. Георги Кантурски (през 2018 г. се навършват 105 години от неговото рождение); частен доцент Константин Войнов; доц. инж. Стойко Янков; доц. Ангел Георгиев; доц. Калиопи Мутафова; доц. д-н Пенка Братованова; доц. д-р Христо Кьосев; доц. Койчо Коев; доц. д-р Иглика Узунова; доц. Мария Александрова; доц. д-р Христо Дончев; доц. д-р Димитър Стефанов; доц. д-р Недялка Георгиева; доц. д-р Мария Желязкова. По голямата част от тях са работили в катедра „Стокознание” повече от 30 години и със своята всеотдайност, научни постижения и съзидателен педагогически труд са градили във времето облика на катедрата, съдействали са за усъвършенстването и развитието на стоковедната наука и подготовката на квалифицирани кадри по специалността. Големият брой хабилитирани преподаватели и преподаватели с научна степен „доктор” през 70-годишния период от съществуването на катедра „Стокознание” и техният дългогодишен опит са гаранция за високото качество на подготовка на кадри с висша стоковедна квалификация.

През учебната 2018-2019 г. академичният състав на катедра „Стокознание” включва 7 редовни преподаватели, като 3-ма от тях са

доценти с научна степен „доктор”, 2-ма са главни асистенти с научна степен „доктор” и 2-ма асистенти: доц. д-р Теменуга Стойкова, доц. д-р Денка Златева, доц. д-р Събка Пашова, гл. асистент д-р Ваня Живкова, гл. ас. д-р Антоанета Стоянова; асистенти – Величка Маринова и Радослав Радев. Делът на хабилизирания преподаватели с богат педагогически опит и преподаватели с научна степен доктор през изминалия 70-годишен период винаги е бил много висок и към 2018 г. е 71,43%. Днес академичният състав на катедрата, пазейки традициите и продължавайки делото на предците, успешно развива и усъвършенства стоковедната наука и обучението на специалисти с висша квалификация в образователно квалификационни степени „бакалавър”, „магистър” и образователна и научна степен „доктор”, за които е получила акредитация.

Обучението на специалисти с висша квалификация в областта на стоковедната наука в Икономически университет – Варна и е уникално за България. То се осъществява в съответствие с изменящите се нормативни и законови изисквания, икономическите и пазарните условия, потребностите на националния пазар и международните пазари на труда. Историческото развитие на специалността е свързано със сериозни промени в учебните планове и програми. Те многократно са актуализирани, съобразени с нарастващите изисквания към висшето образование, насоките за развитие на стоковедната наука, изискванията на бизнеса и професионалната насоченост на завършващите специалисти. По основни параметри те отговарят на редица водещи европейски и международни университети, което показва актуалност и възможност за добра мобилност на подготвяните кадри.

Академичният състав на катедрата осъществява обучението на студенти в ОКС „Бакалавър” по специалностите „Стокознание” и „Стокознание и митническа дейност”. Обучението на специалистите с висша стоковедна квалификация се осъвременява, като фундаментът на специалността е преобразуван в икономически, съобразен с развитието на стоковедната наука, позволява адаптивност на кадрите и тяхната по-широката реализация. От създаването до 2018 г. броят на дипломираните бакалаври в специалност „Стокознание” е 3040, като за последните 10 години е 350, а за периода 2013-2018 – 177.

Това показва трайна стабилност в развитието на специалността и дипломираните бакалаври.

Подготовката на кадри в ОКС „магистър” се осъществява от учебната 1996-1997 г.¹⁰ В началото магистърската степен е с наименование „Стокознание”; от учебната 2005-2006 г. е разработена нова магистърска програма с учебен план, насочен към потребностите на пазара и бизнеса с наименование „Качество и експертиза на стоките” (КЕС). Тя бележи траен успех и популярност, тъй като е насочена към актуалните проблеми на качеството и безопасността на стоките, тяхната експертиза, контрол, управление, сертификация и гаранция за потребителите. Само за последните пет години обучаваните в нея студенти са 151. В магистърска степен са дипломирани общо 354 магистри, като по програма КЕС те са 257 или 73,6%, което определя значимостта и доброто качество на обучение в тази образователно-квалификационна степен.

Катедра „Стокознание” осъществява обучение и в образователна и научна степен „доктор” по докторска програма „Стокознание” в редовна и в задочна форма, като е получила няколко последователни акредитации с много високи оценки. Възстановяването на обучението в докторантура след 1992 г. и акредитацията на докторската програма е доказателство за научното развитие и постиженията на катедрата. Преди този период получаването на докторска степен по стокознание на академичния състав се осъществява само в чужбина. Обучението на докторанти в областта на стоковедната наука е с добри резултати: за периода 1970-2018 г. обучаваните докторанти са 23-ма, като само за последните десет години те са 13. Научна степен по стокознание в чужбина след 1970 г. са получили: доц. д-р Христо Къосев; доц. д-р Христо Дончев; доц. д-р Димитър Стефанов; доц. д-р Недялка Георгиева; доц. д-р Мария Желязкова и доц. д-р Теменуга Стойкова. Заслуга за обучението на докторанти по стокознание имат работилите в катедрата хабилиитирани преподаватели – доц. д-р Христо Дончев, доц. д-р Недялка Георгиева, доц. д-р Пенка Братова-

¹⁰ Вж. Закон за висше образование. // ДВ, №112, 1995, изм. ДВ, №69, 2008.

нова, проф. дхн Стоян Минчев и хабилитираните преподаватели от действащия състав: доц. д-р Теменуга Стойкова, доц. д-р Денка Златева и доц. д-р Събка Пашова. Само за периода 2013-2018 г. обучава-ни, зачислени, отчислени с право на защита и защитили дисертациите си са 6-ма докторанта по докторска програма „Стокознание”. Академичният състав на катедрата има творчески постижения в областта на докторската програма чрез получаване на авторски свидетелства и свидетелства за регистрация на полезен модел.

Активно е участието на хабилитираните преподаватели от настоящия състав – доц. д-р С. Пашова, доц. д-р Д. Златева и доц. д-р Т. Стойкова в мобилност по програма „Еразъм” и участие в международни научни форуми с изнасяне на лекции в партньорски университети в Италия, Испания, Братислава, Полша, Македония, Украйна и Русия. Това утвърждава престижа на катедрата чрез обмен на преподавателски опит и научни идеи, както и разширяване на международното партньорство.

Спецификата на обучение в специалност „Стокознание” и научноизследователската работа в катедрата изискват помощта на лаборанти. На длъжността химик лаборант към катедрата са работили: Н. Андреева, Т. Маркович, К. Тодоровска, К. Ганева, Таня Градинарова, Мария Казанджиева, Таня Петрова, Петинка Карастанева, Лили Караманова, Ц. Цанева, Славка Димитрова, Елена Петрова, Миглена Янкова, Милена Янева, Румяна Александрова. Към 2018 г. лабораториите се обслужват от Ганка Матова и инж. Маргарита Станкова.

Важна роля в административното обслужване на учебния процес и това на катедрата имат инспекторите към катедрата и служителите от фронт офиса. Като икономисти към катедрата (сега инспектори) са работили Мария Казанджиева, М. Стефанова, Петинка Карастанева, Лина Линкова, Сийка Коларова, Илияна Димова, Миглена Янкова¹¹. В момента тази длъжност се изпълнява от инж. Маргарита Станкова.

Реализацията на завършилите студенти, които подготвя катедра „Стокознание”, е важен критерий за значимостта и актуалността на

¹¹ Дончев, Хр. 50 години специалност „Стокознание”. // Известия, № 4, 1998, с. 90.

водените от нея специалности¹². Специалистите с висше икономическо образование от специалностите към катедра „Стокознание” намират широка пазарна реализация поради фундаменталната икономическа подготовка, съчетана с интердисциплинарно специално обучение относно стоковия мениджмънт, стандартизацията, формирането, оценката и управлението на качеството на стоките, тяхната безопасност и получените практически умения в учебните лаборатории. Включването в учебния план на магистърска специалност „Качество и експертиза на стоките” на дисциплини в областта на бизнес процесите и тяхното управление, експертизата на качеството на хранителните и промишлените стоки, тяхната идентификация и фалшификация, митническият контрол, сертификацията и защитата на потребителите, дава възможност за задълбочаване на придобитите знания в бакалавърската степен и реализацията на кадрите в различни сфери на икономиката, което е гаранция за конкурентоспособност, мобилност за работа в европейски и други страни. Възпитаниците на катедрата работят на ръководни длъжности в производствени, търговски, логистични, туристически, маркетингови, консултантски и контролни фирми; в митниците и регионалните митнически дирекции¹³; в организации за контрол и оценка на качеството; в сертифициращи фирми на системи и продукти; като експерти по надзор на пазар и защита на потребителите¹⁴; мениджъри и отговорници по качеството; инспектори в контролни фирми; експерти по оценка на стоки в съдебни, данъчни, застрахователни, банкови институции; управители на логистични фирми; експерти в технически комитети по стандартизация; борсови стокови агенти; митнически посредници;

¹² Стойкова, Т. Шестдесет и пет години специалност „Стокознание и катедра „Стокознание”. // Стоковедната наука – традиции и актуалност. Варна: График-Вн, 2013, с. 21.

¹³ Кирчев, Р. Специалността „Стокознание” в моята практика на митнически служител. // Известия, №2, 2000, с. 122

¹⁴ Стойкова, Т. Роля на стокоедната наука за подготовката на кадри в областта на защитата на потребителите. // Качество на стоките и защита на потребителите. Варна: Наука и икономика, 2018, с. 20- 29.

ръководители на отдели по иновационен мениджмънт¹⁵.

Освен преподавателската работа основна задача на академичния състав на катедрата е и научноизследователската дейност. През изминалите 70 години е осъществена значителна по обем работа, характеризираща се с актуалност, задълбоченост, използване на интердисциплинарен подход и съвременни научни методи, съвместни международни прояви и научни изследвания. Голямо е научното наследство, оставено от научните работници и изследователите, работили и работещи в катедра „Стокознание”: учебници и методическа литература; разработени дисертационни трудове; задълбочени научни изследвания, публикувани в монографии, студии, статии; авторски изобретения и патенти; организирани международни научни прояви; съвместни научни публикации с изследователи от други университети и страни.

Над 160 са учебниците и учебните помагала за висшите училища и професионалните гимназии, което определя активната роля на катедрата за развитие и утвърждаване на стоковедната наука и обучението по стокознание в България. И до сега ценно наследство за нас са: първите четири части на учебника „Стокознание на промишлените стоки” на проф. Борис Великов, издадени през 1962, 1963, 1964 и 1966 г.¹⁶; първият учебник „Стоковедна микробиология” на проф. Владимир Станчев, издаден през 1956 г.; учебникът „Стокознание на хранително-вкусовите стоки” на проф. А. Андреев; първият учебник „Опаковка на стоките”, написан 1966 г. от доц. Георги Кантурски; „Справочник на стоковеда по хранително-вкусовите стоки” и „Справочник на стоковеда по промишлените стоки”, и др. Значими и полезни за развитие на стоковедната наука и практика са дисертационните трудове за подобряване и изследване на потребителните

¹⁵ Стойкова, Т. Подготовката на кадри с висше образование в областта на качеството и безопасността на стоките. // Качество и безопасност на потребителските стоки. Варна: Наука и икономика, 2017, с. 13- 25.

¹⁶ Стефанов, Д. Шестдесет години катедра „Стокознание” - организатор на обучението в специалност „Стокознание” при ИУ - Варна. // Специалност „Стокознание”- традиции и перспективи. Варна: Наука и икономика, 2008, с. 20.

свойства на различни текстилни материали; създаване и потребителни свойства на порцелан на основата на български суровини; влиянието на синтетичните перилни препарати на свойствата на тъканите; изследване върху някои дисперсни слоести силикати в Североизточна България с цел получаване на сорбенти с промишлено значение; повишаване на корозионната устойчивост на системата „мед-никел-хром“ чрез използване на никел-силикатно покритие; подобряване качеството на хляба; за състава на българската пшеница и брашно; изследване на безцветните вещества на ябълките; за кутикулата и съхраняемостта на сливовите плодове; качество на ядовити покрития и влиянието им за съхраняемостта на зеленчуците; изграждане на интегрирани системи за управление на качеството и безопасността на храни (в млекопреработвателната промишленост и на примера на бисквити).

Научните публикации на академичния състав на катедра „Стокознание“ датират от края на 90-те години на XIX век – разработките на проф. Цани Калянджиев, отнасящи се за фалшификацията на розовото масло, безопасността на някои вносни продукти, формиране на качеството на някои български напитки и тютюни и др.¹⁷ По-късно се разширява обхватът на научните изследвания: микробиологичните промени на стоките при транспорт и съхранение, проблеми на стоковия контрол; формиране на асортимента и качеството на промишлените стоки; липиден състав на зърнени храни; изследване на химичния състав на пресни плодове и зеленчуци. Голяма роля за обвързване на научноизследователската дейност на катедрата с проблемите в практиката и предлагане на решения има създадената научноизследователска лаборатория „Управление на качеството на стоките в търговията и морския транспорт“. Тя е ръководена последователно в годините от доц. Ангел Георгиев и доц. Никола Стоянов. В нея активно работят преподаватели от катедрата по следните проблеми: оптимизиране на условията за транспортиране на меласа по море – проф. Владимир Станчев, доц. Ангел Георгиев и доц.

¹⁷ Желязкова, М. Научните изследвания по стокознание в ИУ – Варна. // Известия, №4, 2010, с. 47-49.

д-р Хр. Кьосев; промени в качеството на цитрусови плодове (портокали), транспортирани по море – доц. д-р Пенка Братованова; промени в качеството на калцинирана сода, превозвана по море – доц. Калиопи Мутафова, доц. д-р Димитър Стефанов; усъвършенстване на входящия контрол на качеството на промишлени стоки (мебели и обувки в ОСД „Търговия”, гр. Бургас) – доц. д-р Д. Стефанов, доц. д-р Н. Георгиева, доц. д-р М. Желязкова и доц. д-р Т. Стойкова.

През последните години научните изследвания на академичния състав са свързани с разширяване на обхвата на стоковедната наука по целия жизнен цикъл на стоките. Те основно са насочени в областта на качеството и безопасността им, тяхната експертиза, идентификацията и фалшификация, стандартизацията и контрола на качеството; подобряването на хранителната ценност и съхраняемостта на хранително-вкусовите стоки, опаковката и промените при съхранение на стоките; управлението на качеството, сертификацията на системи и продукти; защитата на потребителските интереси, потребителни свойства на стоки и опаковки, получени от рециклирани материали; възможностите за развитие на стоковедната наука. Значителен е броят на научните трудове (монографии, студии и статии), публикувани у нас и в чужбина, като публикациите на академичния състав на катедрата в чуждестранни научни издания за периода 2007-2018 г. са повече от 40, само за последните 5 години те са повече от 20. Над 46 са изобретенията, авторските свидетелства и патентите, повече от 40 са научните разработки по проекти.

Над 70 са съвместните научни публикации на членове на катедрата с ръководените от тях докторанти и студенти, което е добър показател за приемственост, етичност и развитие на научноизследователската работа в катедрата. Само за периода 2007-2018 г. академичният състав на катедрата е публикувал над 190 научни изследвания на национални и международни форуми, като значителна част от тях са в индексирани и реферирани издания.

В продължение на 70 години специалност „Стокознание” развива и утвърждава своя авторитет в страната и чужбина чрез участия в международни научни прояви на стоковедната наука и организирайки такива в България. От 1970 г. до сега са проведени 12 междуна-

родни научни конференции, 1 международен симпозиум на международната организация по стокосзнание и технологии, 3 кръгли маси с международно участие. Общият брой на изнесените доклади е 790, от които 449 са на чуждестранни учени и 341 на български учени. Участието на видни чуждестранни учени на научните форуми в областта на стоковедната наука и съвместната научна дейност са показател за изграденото международно сътрудничество, авторитет и признание на катедра „Стокосзнание” и специалностите, които тя ръководи.

В продължение на 70 години катедрата развива и утвърждава своя авторитет. Тя е член на Международната организация по стокосзнание и технологии (IGWT) повече от 20 години и на Международна мрежа на митническите университети (INCUI). Членовете ѝ поддържат трайни научни контакти със свои колеги от водещи университети в страната и в чужбина: с водещи университети в Полша, Италия, Русия, Украйна¹⁸, Румъния, Австрия, Словакия, Сърбия и др. Академичният състав извършва научноизследователска дейност с чуждестранни учени от тези университети. Броят на съвместни проекти, учебни ръководства и научни публикации с преподаватели от чужбина е повече от 14. Широкото международно сътрудничество позволява приваждане на научните изследвания и актуализиране на учебните планове в съответствие с тези на водещи икономически университети, съдейства за утвърждаване на престижа на катедрата и университета на международно научно ниво.

За първи път в България и в ИУ – Варна се проведе 20-тият международен симпозиум по стокосзнание и технологии, домакин и организатор на който беше катедра „Стокосзнание”. Това е заслужена чест и международно признание за академичния състав на катедрата, тъй като повече от 25 години тя е член на тази организация и вече 70 години прави научни изследвания, очертава насоките за развитие на стоковедната наука и подготвя кадри с висша квалификация в това

¹⁸ Mazaraki, A., N. Prytulka. *Commodity Science in Ukraine & Present and Future. // Commodity Science in a Changing World. 20th IGWT Symposium.* Varna: Publ. House Science and Economics, 2016, p. 21.

направление. На симпозиума присъстваха 83-ма учени от повече от 10 страни в Европа и Азия. В 8 научни секции бяха представени повече от 120 доклада на участници от Полша, Италия, Южна Корея, Австрия, България, Германия, Япония, Румъния, Русия, Словакия, Украйна и Армения.

Катедра „Стокознание” успешно си сътрудничи с бизнеса, държавните структури и контролните органи. Тя работи за укрепване на международното научно сътрудничество и обвързване на научните изследвания с обучението на студентите и потребностите на бизнеса, като провежда кръгли маси с международно участие. През 2017 и 2018 г. от Център за качество на стоките и потребителска защита (с ръководител доц. д-р Теменуга Стойкова), съвместно с Държавната агенция за метрологичен и технически надзор (ДАМТН) и Комисията за защита на потребителите (КЗП) бяха организирани 3 кръгли маси, посветени на: „Безопасност на потребителските продукти и услуги”; „Качество и безопасност на потребителските стоки” и „Качество на стоките и потребителска защита”. В тях участваха над 180 международни и наши учени, представители на държавни и общински контролни органи, митници, нотифицирани органи за оценка на съответствието, представители на неправителствени организации и икономически оператори. Изнесени бяха общо 54 доклада, от които 26 на чуждестранни учени и 23 на български научни работници и специалисти от практиката.

В последните години академичният състав на катедра „Стокознание” работи активно по научни проекти в актуалните направления на развитие на стоковедната наука и подготовката на икономически кадри. Положително е включването на преподаватели от катедрата в международни и регионални проекти, ръководството и изпълнението на научни проекти и на национално и университетско равнище. Само за периода 2011-2018 г. съставът на катедрата е участвал в 17 проекта, от които 2 международни, 3 национални, 2 регионални. Голяма е заслугата на хабилитираните преподаватели, доц. д-р Теменуга Стойкова, доц. д-р Денка Златева и доц. д-р Събка Пашова, за успешното разработване, спечелване и изпълнение на проект по ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика

2007-2013” г. – BG161PO003-1.2.04-0092-C0001 „Развитие на приложните изследвания за безопасност на стоките в ИУ – Варна” в рамките на процедура BG161PO003-1.2.04 „Развитие на приложните изследвания в изследователските организации в България”. Чрез проекта е закупено съвременно лабораторно оборудване за научни изследвания на докторантите и колегите от катедрата. С подкрепата на ръководството на университета и декана на Стопански факултет е изградена съвременна научна лаборатория във втори корпус на ИУ – Варна, в нея се провеждат научни изследвания на преподаватели и докторанти в областта на качеството и безопасността на стоките.

За практическото обучение на студентите и значителна част от своята научноизследователска дейност академичният състав на катедрата използва създадената и обновявана през годините материална база на университета: специализирани лаборатории по химия, микробиология и стокознание; на съвременна научна лаборатория, позволяваща провеждането на лабораторни занятия и изследвания на подходящо научно ниво.

Признание за професионалната компетентност и авторитет е участието на хабилитирания състав на катедрата в: научни журита по Закона за развитие на академичния състав в Р България (само за периода 2011-2018 г., те са повече от 15); рецензиране на научни трудове; участие в международни и университетски редакционни колегии (в международните списания *Forum Ware International* и *International Journal of Economic Practices and Theories*, в университетското списание „Известия” представител е доц. д-р Събка Пашова; за международните научно-практически списания „Товари І Ринки“, Киев и Вісник Львівського торговельно-економічного університету, Львів представител за България от 2014 г. е доц. д-р Теменуга Стойкова); осъществяване на активна консултантска дейност и експертни услуги на практиката (доц. д-р Т. Стойкова, гл. ас. д-р А. Стоянова, доц. д-р Д. Златева); членство в международни и национални научни и бизнес организации. Със своите научни изследвания и активна позиция в международните, националните и университетските дейности академичният състав на катедрата допринася за развитието на стоковедната наука.

За по-тясно сътрудничество с практиката катедрата организира ежегодни срещи и беседи на обучаваните студенти със специалисти от практиката, провеждане на изнесени занятия в партньорски организации. Повечето от създадените контакти са регламентирани с договори за сътрудничество. Основни дългогодишни партньори на катедрата са: Митница – Варна; Държавна агенция за метрологичен и технически надзор (ДАМТН); Комисия за защита на потребителите (КЗП); Областна дирекция на БАБХ – Варна; „Победа” АД - Бургас; ЗИВ ЕООД – Варна; „Елдом инвест” ООД – Варна; Кооперативен съюз – Варна; „Булгарконтрола” АД; „Органични градини” Орешак; „Естер Ойл Начеви” ООД – Генерал Тошево; „Пикант“ – Варна; „Дуропак - Тракия папир” АД; „Булкарго” ООД – Варна; Пристанище – Варна; СЖС България, клон Варна; „Глазко” ООД – Търговище; Винарски изби „Евсиноград” и „Вл. Варненчик“ – Варна; „Комфорт” ООД; „Локал Стийл трейдинг” гр. София; ХСИ „Инвест” ООД – Варна; Варненска търговско-индустриална камара.

Отбелязвайки 70 години от своето създаване, академичният състав на катедра „Стокознание” счита, че това е време не само за равностметка на постигнатото, но и възможност да се изправи пред предизвикателствата на икономиката, науката, образованието и практиката¹⁹. Черпейки сили от своите здрави 70-годишни корени, история и традиции, ползвайки международния опит²⁰ и контакти, следвайки иновативен и мениджърски подход, катедрата поема нови отговорности и си поставя нови задачи, свързани със следните актуални направления за развитие²¹: полагане на усилия за подобряване на качеството на обучение на подготвяните кадри; разработване и утвържда-

¹⁹ Koziol, J., A. Koziol. *New Trends in Commodity Science*. // Специалност „Стокознание” – традиции и перспективи. Сборник с доклади от кръгла маса. Варна: Наука и икономика, 2008, с. 51.

²⁰ Foltynowicz, Z. *The Sustainable Commodity and Products for Circular Economy*. // *Commodity Science in a Changing World*. 20th IGWT Symposium. Varna: Publ. House Science and Economics, 2016, p. 32.

²¹ Stoykova, T. *Actuality And Perspectives Of The Development Of The Commodity Science In The Modern Market*. // Цереветиновские чтения – 2018, Материалы V Международной конференции, 23 марта. Москва: ФГБОУ ВО РЭУ им. Г. В. Плеханова, 2018, с. 172-174.

ване на теоретичните основи на стоковедната наука; разширяване на обхвата на научните изследвания за целия жизнен цикъл на стоките; усъвършенстване на методите за оценка, контрол и анализ на стоките; изследване на свойствата и качеството на опаковките, възможните взаимодействия между стока и опаковка, избор на подходяща опаковка; изследване на потребителните свойства на стоките и възможностите за тяхното усъвършенстване; изследване на дълговечността на стоките и опаковките, възможността за тяхното рециклиране и създаване на вторични продукти – екологични, качествени и безопасни; усъвършенстване на стандартизационната дейност чрез участие в разработването на нови стандартизационни документи, използване на нейните методи и резултатите от дейността ѝ; разработване, внедряване и поддържане на системи за управление на качеството и безопасността, както и на интегрирани системи; развитие и приложение на сертификацията на системи и продукти; изучаване на изискванията и удовлетвореността на потребителите.

През своята 70-годишна история катедра „Стокознание” се развива динамично в перспективни направления съобразно съвременните пазарни условия. Тя предлага богато научно наследство в областта на стоковото познание, актуални и значими за практиката изследвания, прилага съвременни методи и средства за решаване актуални проблеми на пазарната икономика и изграждане доверие в качеството и безопасността на предлаганите стоки. Осигурява висококвалифицирани кадри, подготвени за управление и гарантиране на качеството на стоките, за изграждане на доверие и защита у потребителите. Актуалността и нарастващата необходимост от знания за стоките, доказаната историческа значимост на научните приноси и подготвените кадри от катедра „Стокознание” определя жизнеността ѝ, силата за нейното усъвършенстване и перспективност.

Доц. д-р Теменуга Стойкова,
зам.-ръководител на катедра „Стокознание”

III. ПРОФЕСОРИТЕ В КАТЕДРАТА

За утвърждаване на специалността, развитието ѝ съобразно икономическите и пазарните изисквания на времето, за популярността в европейската и международната научна общност на българските стокоеведни изследвания огромен принос имат видните учени и преподаватели, професорите, работили в катедрата.

Проф. Никола Ганчев. Преподавател по аналитична, неорганична и органична химия във Варненския държавен университет от 1945 г. В катедрата е преподавател от 1949 до 1962 г.²² Работи за развитието на стокознанието и стокоеведните изследвания относно химичния състав на стоките, тяхното качество и промените им при съхранение, прилагане на аналитични и други методи за изследване на стоките.

Проф. д-р инж. Борис Великов. Дългогодишен преподавател в катедрата „Стокознание”. Постъпва като доцент през 1948 г. През 1951 г. е избран за професор и работи в катедрата до 1967 г. Чете лекции по дисциплината „Стокознание и химическа технология”, публикува научни изследвания в областта на промишлените и хранителните стоки. Значимо наследство за студентите и последователите на стокоеведната наука представлява неговият фундаментален учебник по дисциплината „Стокознание на промишлените стоки” в 4 тома, издадени в Държавно издателство – Варна. В него за първи път са представени теоретичните въпроси на стокознанието. Дадени са научни становища за: предмета и задачите на стокознанието; научната класификация и формиране на качеството на промишлените стоки; изискванията относно специалната маркировка за вредни и опасни за здравето на човека стоки; изискванията към качеството и опаковката на различни групи промишлени стоки. Принос за развитието на стокоеведната наука са написаните от него 19 учебника и учебни помагала по стокознание както за студенти, така и за средните професионални училища. Със своите отлични педагогически умения и неу-

²² Вж. Професорите в Икономически университет – Варна, 1920-2015. Варна: Наука и икономика, 2015, с. 77-79.

морната си работа за утвърждаване на стокознанието, развитието на студентската научна дейност, създаването на стокова сбирка, той е един от най-уважаваните университетски преподаватели и професори в катедрата.

Проф. Стефан Цонев. Завършва през 1943 г. Висшето търговско училище. Постъпва като асистент към катедра „Стопанска история и география”. Назначен е за ръководител на катедра „Стокознание” в продължение на три години (1956-1958).

Проф. Владимир Станчев. През 1939 г. завършва специалност „Биология” в Софийския университет²³. Постъпва като преподавател в катедрата през 1949 г., доцент е от 1957 г., а професор от 1967 г. Той е основоположник на дисциплината „Микробиология на стоките”. Първото издание на учебник по тази дисциплина написва през 1956 г., който по-късно е допълван и обновяван в издания през 1962, 1972 и 1982 г. под наименованието „Стокoведна микробиология”. Допринася за изучаване на микробните вредители по стоките, промените на качеството им при съхранение, на методите за тяхното предпазване от микробиолигични промени. Сериозен принос в европейското научно наследство оставя в областта на влиянието на температурата и влажността при транспорт на стоки по море и предпазването им от повреди. Преподава в катедрата до 1978 г.

Проф. дхн Стоян Минчев. Преподавател по органична химия, учен с над 100 публикации, значителна част от които в чужбина. Има признати 24 свидетелства за авторски изобретения. Под негово ръководство са защитени 5 докторски дисертации и редица дипломни работи²⁴. Научният му принос е свързан основно със синтез и изследване на органични съединения, използвани в производството на различни препарати, с възможните фалшификации на горива и други продукти. Като преподавател в катедра „Стокoзнание” работи до 2003 г. относно приложните аспекти на химията, свързани с формиране на качеството на стоките, техните промени при съхранение и

²³ Желязкова, М. 90 години от рождението на проф. Владимир Станчев. // Известия, № 2, 2004, с. 155.

²⁴ Професорите в Икономически университет – Варна, 1920-2015. Варна: Наука и икономика, 2015, с. 217-221.

установяване на евентуалните им фалшификации.

Проф. Андрей Андреев. Преподавател по стокознание на продоволствените стоки в периода 1952-1962 г. Завършил специалност „Стокознание на продоволствените стоки” в Ленинград, той пренася опита на руската школа в обучението на специалисти с висше образование по стокознание. От 1964 г. преминава на работа като доцент във Висшия икономически институт „К. Маркс” (сега УНСС). Неговите трудове са насочени към изследване на състава на продоволствените стоки и ензимите в някои стоки от животински произход²⁵. Написва първия учебник за висшите училища по стокознание на продоволствените стоки в три части, като Освен като преподавател по стокознание работи усърдно и за изследване на качеството на хранителните стоки.

²⁵ Дончев, Хр. Професор Андрей Андреев на 75 години. // Известия, №4, 2003, с. 126.

IV. РЪКОВОДИТЕЛИ НА КАТЕДРАТА

За периода от създаването ѝ през 1948 г. до сега 12 преподаватели са били ръководители на катедра „Стокознание”.

1. Проф. Димитър Стефанов Ганев – от 1948 до 1949 г.

Първият ръководител на катедра „Стокознание”. Завършва икономически науки в Лондон през 1932 г. В университета постъпва през 1933 г. Ръководи разработването на първия учебен план за специалност „Стокознание”, работи за формиране на катедрения състав и утвърждаването му в структурата на университета.

2. Проф. д-р инж. Борис Стойчев Великов – от 1949 до 1956, от 1958 до 1959 г.

Като ръководител на катедрата работи за осъществяване на промените в учебния план и учебните програми, за популяризиране и утвърждаване на специалност „Стокознание” в университета и в страната, за осъществяването на контакти с предприятията за провеждане на практическото обучение на студентите и тяхната реализация след завършването им.

3. Проф. Стефан Атанасов Цонев – от 1956 до 1958 г.

Като ръководител на катедра „Стокознание” работи за утвърждаването на специалността в университета и нейната специфика организира разработването на учебни планове по основните дисциплини за специалността: стокознание на продоволствените и промишлените стоки, химия – неорганична, органична, аналитична, микробиология.

4. Проф. Владимир Иванов Станчев – от 1959 до 1968 г.

В периода на неговото ръководство са въведени нови дисциплини, пряко обвързани с дейността на специалистите по стоките: „Икономика и организация на външната търговия“, „Вредители на стоките“. Приема се и факултативно изучаване на дисциплини по конкретни стокови групи – текстил, кожи, каучук, пластмаси, зърнени храни, плодове и зеленчуци, както и дисциплината „Опаковка на стоките“. През 1965 г. се дава възможност на студентите от специалността да се дипломират чрез разработване и защита на дипломна работа. Проф. Станчев съдейства за установяване на международни контакти с учени в областта на стокоевдната наука, участие на преподаватели от катедрата в международни конференции, организиране през 1962 г. на първата група студенти за провеждане на практика в Икономическата академия в гр. Познан, Полша.

5. Доц. Георги Любенов Кантурски – от 1968 до 1973 г.

Завършва специалност „Химия“ в Софийския университет през 1936 г. В катедра „Стокознание“ постъпва през 1961 г. като преподавател по „Стокознание на промишлените стоки“. Хабилитира се през 1967 г. като доцент. Като ръководител на катедрата работи за промени в учебния план и структуриране на дисциплините в 3 групи: общообразователни; икономически и специални профилиращи. Отделя голямо внимание на практическата подготовка на студентите и организира редица посещения в лабораториите на содовия и циментовия завод в Девня, на стъklarската фабрика в Белослав и др. През 1969-1970 г. се осъществява преместване на лабораториите към катедрата на първия етаж и тяхното преоборудване с нова апаратура и уреди. Организира първата международна научна конференция по стокознание през 1970 г. и изнася пле-

нарния доклад. По повод на първата конференция е разработено и логото на катедрата.

**6. Доц. инж. Стойко Петров Янков –
от 1973 до 1978 г.**

Завършва специалност „Химия” в Софийския държавен университет през 1943 г. и през 1952 г. (заочно) – Химико-технологичния институт в София. През 1952 г. постъпва във Варненския държавен университет като асистент по аналитична химия, а през 1949 г. е назначен в катедра „Стокознание”. През времето, в което ръководи катедрата, полага усилия за развитието на специалността, за задълбочаване на научноизследователската работа на преподавателите, повишаване на качеството на преподаване и организацията на лабораторните упражнения, създава условия за израстване на академичния състав чрез разработване и защита на дисертации както в страната (ас. Пенка Братованова – във ВХПВ, Пловдив), така и в чужбина (гл. ас. Хр. Дончев и гл.ас. Д. Стефанов – в МИНХ „Г. В. Плеханов”).

**7. Доц. Ангел Атанасов Георгиев –
от 1978 до 1987 г.**

Завършва Висшия институт за народно стопанство – Варна през 1956 г. От 1957 г. е асистент в катедрата по „Стокознание на продоволствените стоки”. В периода на неговото ръководство работи активно за утвърждаване на националния и международния авторитет на специалността, за усъвършенстване на учебния процес и за разкриване на три специализации с наименование „Стоковедни проблеми”: на вътрешната търговия, на материално-техническото снабдяване и на външната търговия. Разширяването на научната дейност в катедрата и обвързването ѝ с реалните проблеми на практика е приоритетна задача в този период, като доц. Георгиев е инициа-

тор за създаване на научноизследователска лаборатория, в която са се разработвали актуални теми.

**8. Доц. д-р Димитър Симеонов
Стефанов – от 1987 до 1994 г.**

През 1967 г. завършва специалност „Стокознание” във ВИНС „Д. Благоев” – Варна, като асистент в катедрата постъпва през 1968 г., защитава дисертация през 1978 г. Като ръководител на катедрата организира работата на академичния състав за: преминаване към тристепенната структура на обучение – бакалавър, магистър и доктор; разширяване на международното сътрудничество с колеги от Полша чрез провеждане на съвместна международна конференция, разработване в периода 1989-1990 г. на научна тема, част от международен проект, под ръководството на проф. д-р Игнаци Дуда от Икономическата академия в Краков, Полша; разработване на съвместно ръководство за лабораторна работа по стокознание на промишлените стоки с колеги от Икономическата академия в Познан; създаване на условия за разширяване на научната дейност на преподавателите – в този период са получени и защитени 13 авторски свидетелства и патенти на колеги от катедрата.

**9. Доц. д-р Христо Христов Дончев –
от 1994 до 2003 г.**

Завършва специалност „Стокознание” във ВИНС „Д. Благоев” – Варна през 1964 г. Като асистент по стокознание на хранително-вкусовите стоки постъпва в катедрата през 1968 г., защитава дисертация през 1977 г. Като ръководител на катедрата работи за въвеждането на новите учебни планове и програми за трите степени на обучение, разработване на нови квалификационни характеристики на специалността, организиране на обучението от учебната 1996-1997 г. и в магистърска степен; подготовката на мате-

риали за първоначалната акредитацията на специалността; подготовката на докторанти в катедрата и научни изследвания със студенти.

**10. Доц. д-р Мария Георгиева Желязкова –
от 2003 до 2011 г.**

Завършва специалност „Стокознание” във ВИНС „Д. Благоев” – Варна през 1974 г. В университета постъпва като асистент по стокознание на промишлените през 1975 г. Защитава дисертация през 1985 г. в МИНХ „Г. Плеханов”, Москва. Избрана е за доцент през 2002 г. Като ръководител на катедрата работи за решаване на кадрови въпроси в катедрата и израстване на преподавателите; задачи, свързани с действащия учебен план, разработване на документация за преакредитация на специалността и докторската програма, за продължаване на работата по утвърждаване на авторитета на катедрата и специалността.

**11. Доц. д-р Теменуга Василева Стойкова –
от 2011 до 2015 г.**

Завършва специалност „Стокознание” във ВИНС „Д. Благоев” – Варна през 1980 г. В университета постъпва като инспектор в учебен отдел 1980-1985 и сътрудник на зам.-ректора по учебната работа. През 1984 г. е хон. асистент в катедрата, а от 1985 г. е назначена за редовен асистент. Задочен докторант е в МИНХ „Г. Плеханов”, Москва, където през 1992 г. защитава дисертация. За доцент е избрана през 2004 г. Като ръководител на катедрата активно работи за: разширяване на сътрудничеството с бизнеса, държавните структури и контролните организации; подобряване на качеството на обучението и научната дейност; утвърждаване на международния престиж на катедрата и университета; продължаване на традициите в организирането на международни конференции; развитие на студентската научна дейност; разработване на учебен план и

програми за докторската програма към катедрата, подготовка на документация за успешна преакредитация на специалността и докторската програма; разработване и изпълнение съвместно с хабилитираните колеги на проект за закупуване на ново лабораторно оборудване и изграждане на лаборатория за изследване на качеството и безопасността на стоките; координиране и разработване на документация към Центъра за професионално обучение в ИУ – Варна.

**11. Доц. д-р Събка Димитрова Пашова –
от учебната 2015/2016 г. до сега.**

Завършва специалност „Стокознание” в ИУ – Варна през 1995 г. В университета постъпва през 1996 г. Разработва и защитава дисертация през 2007 г., а за доцент е избрана през 2011 г. Като ръководител на катедрата от учебната 2015/2016 г. до днес продължава работата по утвърдените цели на катедрата за разширяване на международното сътрудничество и връзки с практиката чрез сключване на договори, организиране на международен симпозиум, включване в национални и университетски проекти, преместване и обновяване на лабораториите към катедрата, усъвършенстване на учебните планове и програми за бакалаври и магистри, реклама и утвърждаване имиджа и на специалността, разработване на документация за специалност към Центъра за професионално обучение към ИУ – Варна.

Изразяваме своята признателност и уважение към тях – ръководителите на катедрата – за проявения упорит труд, организационни умения и гъвкавост за запазване, утвърждаване и развитие на специалността.

V. ЧЛЕНОВЕТЕ НА КАТЕДРАТА ОТ СЪЗДАВАНЕТО Ъ ПРЕЗ 1948 ДО 2012 г.

1. Проф. Андрей Константинов Андреев. Роден на 04.09.1932 г. в с. Долна Оряховица, обл. Ловешка. Завършва специалност „Стокосзнание на хранителните стоки” в Ленинградския институт по съветска търговия „Фр. Енгелс” през 1952 г. Постъпва във Висшия институт за народно стопанство – Варна като асистент през 1952 г., ст. преподавател от 1964 г., напуска катедрата през 1964 г. Назначен за доцент във Висшия икономически институт „К. Маркс” през 1964 г.

2. Проф. д-р инж. Борис Стойчев Великов. Роден на 18.11.1900 г. в гр. Силистра. Завършва Висше техническо училище в Брауншвайг. Защищава докторска дисертация през 1926 г. Работи като началник на химическия отдел в областната хигиенна лаборатория – Варна през 1932-1945 г. Постъпва във Висшето търговско училище като частен доцент по стокосзнание и химическа технология (1941), редовен доцент от 1946 г., професор от 1951 г. Ръководител на катедрата: 1949-1956, 1958-1959 г. Напуска през 1969 г.

3. Нели Иванова Бъчварова. Родена на 20.06.1931 г. в гр. Варна. Завършва специалност „Химия” в Киевския държавен университет през 1954 г. Постъпва във Висшия институт за народно стопанство – Варна като асистент (1954), ст. асистент от 1958 г. Напуска през 1961 г.

4. Проф. Никола Петров Ганчев. Роден на 19.07.1906, гр. Сливен. Завършва специалност „Химия” в Софийския университет през 1929 г. Работи като асистент в катедра „Земеделска химия” на Агрономическия факултет – София в периода 1929-1944 г. Постъпва във ВДУ като професор по неорганична химия през 1945 г. В катедрата работи като професор по аналитична, неорганична и органична химия в периода 1947-1962 г. Напуска през 1962 г. и преминава на работа в катедра „Аналитична химия” на Висшия педагогически институт по природо-математически науки в Пловдив.

5. Д-р Мария Петрова Керемедчиева. Завършва химия и защитава дисертация в Грац, Австрия. Работи в митница Варна като химик (1925-1932 г.). От 1947 г. е асистент по „Стокосзнание”, първо-

начално във факултета за стопански и социални науки. По-късно преминава в катедра „Стокознание”, където работи като старши асистент до 1963 г.

6. Ст. ас. Цветана Радева Тодорова. Родена на 29.01.1933 г. Завършва химия в Софийския университет през 1954 г. Постъпва във Висшия институт за народно стопанство – Варна като асистент в катедра „Стокознание” през 1957 г., ст. асистент от 1960 до 1973 г. Преминава във Висшия машинно-електротехнически институт – Варна през 1963 г.

7. Проф. Владимир Иванов Станчев. Роден на 04.04.1914 г. в гр. Пловдив. Завършва специалност „Биология” в Софийския университет през 1939 г., специализирал хидробиология в Австрия и Германия през 1943 г. Работи като асистент в Морска биологическа станция – Варна към Софийския университет (1939-1947), ст. асистент и преподавател по техническа микробиология в Машинния факултет на Варненския държавен университет от 1947 г., ст. асистент и преподавател по стоковедна микробиология във Факултета за стопански и социални науки на същия университет. От 1949 г. преминава на работа като преподавател в катедра „Стокознание”. От 1957 г. е доцент, от 1967 г. – професор. Ръководител на катедра „Стокознание” от 1959 до 1968 г.

8. Гл.ас. Иван Петров Ковачев. Роден на 10.05.1936 г. във Варна. Завършва специалност „Стокознание” във Висшия институт за народно стопанство – Варна през 1961 г. Работи в ДКК „Янко Костов” – Варна като началник смяна (1961-1963). Постъпва във Висшия институт за народно стопанство – Варна като асистент в катедра „Стокознание” през 1963 г., гл. асистент от 1972 г. В катедрата работи до 1975 г.

9. Доц. инж. ктн Цветан Георгиев Обретенов. Роден на 05.11.1924 г. в Лом. Завършва Московския химико-технологически институт през 1952 г., където от 1954 г. е аспирант. Защищава кандидатска дисертация през 1958 г. Постъпва във Висшия институт за народно стопанство – Варна като преподавател през 1965 г. Работи като доцент в катедра „Стокознание” до 1968 г., след което преминава във Висшия химико-технологически институт в Бургас.

10. Доц. Георги Любенов Кантурски. Роден на 08.02.1913 г. в гр. Кюстендил. Завършва специалност „Химия” в Софийския университет през 1936 г. Работи в системата на Министерството на финансите, а после в поделенията на търговската палата – ръководител на лаборатория при „Булгарконтрол” (1936- 1952). Хоноруван преподавател по стокосзнание, технология на по-важните отрасли и гражданска отбрана във Висшия финансово-стопански институт – Свищов (1952-1960). Постъпва във Висшия институт за народно стопанство – Варна като преподавател по стокосзнание на промишлените стоки (1961), доцент от 1967 г. Ръководител на катедра „Стокосзнание” в периода 1968-1973 г. Автор е на учебниците „Стокосзнание на промишлените стоки”, „Материалознание” а също и на книгите „Практическо стокосзнание”, „Тъкани от нови текстилни влакна”. За първи път предлага да се основават кабинети по качеството и клубове на потребителите. Работи в катедрата до 1974 г.

11. Доц. инж. хим. Стойко Петров Янков. Роден на 02.01.1920 г. в Добрич. Завършва химия в Софийския държавен университет през 1943 г. и задочно Химико-технологически институт – София през 1952 г. Постъпва в техническия факултет на Варненския държавен университет като асистент по аналитична химия през 1947 г. Преминува във Факултета за стопански и социални науки, катедра „Стокосзнание” през 1949 г. Доцент и зам.-декан на Търговско-стокосведния факултет от 1968 г. Ръководител на катедрата в периода от 1973 до 1978 г.

12. Доц. Койчо Георгиев Коев. Роден на 24.06.1931 г. в с. Сборище, Бургаско. Завършва специалност „Химия” в Софийския университет през 1955 г. Работи в Завода за антибиотици – Разград от 1955 до 1959 г. Постъпва във Висшия институт за народно стопанство – Варна като асистент по неорганична химия през 1959 г., ст. преподавател от 1967, доцент по аналитична химия от 1970 г. Работи в катедрата до 1991 г.

13. Гл. ас. д-р инж. Ясмина Сергеева Тодорова. Родена на 21.04.1928 г. в София. Завършва специалност „Химия” в Политехниката в София през 1952 г. Работила като химик в химическата лаборатория на Геоложка експедиция – Варна (1952-1954), в Научноизс-

ледователската лаборатория на КЗ „Г. Димитров” – Варна (1954-1959). Постъпва във Висшия институт за народно стопанство – Варна като асистент през 1959 г., ст. асистент от 1962, преподавател 1964, ст. преподавател от 1965, гл. асистент от 1978 г. Защи́тава дисертация през 1984 г. Работи в катедрата като преподавател по органична химия до 1988 г.

14. Доц. Ангел Атанасов Георгиев. Роден на 30.09.1927 г. в Ямбол. Завършва специалност „Стокознание” във Висшия институт за народно стопанство – Варна през 1956 г. Работи като машинен контролър в МТС – Ямбол (1956-1957). Постъпва във Висшия институт за народно стопанство – Варна като асистент през 1957 г., ст. преподавател от 1964, доцент от 1975 г. Ръководител на катедра „Стокознание” през 1979-1987 г., зам.-декан и декан на Търговско-стоковедния факултет в периода 1980-1983 г. Преподавателската и научната му дейност е в областта на хранителните стоки и промените на техните свойства при съхранение и транспорт. Работи в катедрата до 1987 г.

15. Доц. Калиопи Никова Мутафова. Родена на 01.06.1925 г. във Варна. Завършва Факултета по стопански и социални науки при Варненския държавен университет през 1949 г. Работи като икономист в търговския сектор (1949-1952), преподавател по стокознание в системата на ЦКС (1952-1960). Постъпва във Висшия институт за народно стопанство – Варна като преподавател по стокознание на промишлените стоки през 1960 г., ст. преподавател от 1964 г. доцент от 1976 г. Преподавателската ѝ дейност до 1985 г. е основно в областта на текстилните, кожените и обувните стоки, функциите на опаковките. Работи за основаването и функционирането на групи за научноизследователска дейност на студентите по актуални стоковедни въпроси.

16. Доц. д-р Христо Стоянов Къосев. Роден на 18.12.1935 г. в с. Вълчи извор, Бургаско. Завършва специалност „Биохимия и физиология на животните и човека” в Биологическия факултет на Софийския университет през 1965 г. Постъпва във Висшия институт за народно стопанство – Варна като асистент по стокознание на продоволствените стоки през 1967 г., ст. асистент от 1970, гл. асистент

1974, доцент 1982 г. Зам.-декан по НИР на Търговско-стоковедния факултет от 1987 до 1989 г. Защищава кандидатска дисертация в МИНХ „Г. В. Плеханов”, Москва, през 1979 г. Преподавателската и научноизследователската му дейност в катедрата е в областта на стокознанието на хранителните стоки.

17. Ст. ас. Милка Колева Димитрова. Родена на 10.09.1945 г. в с. Мировци, Варненско. Завършва специалност „Стокознание” във ВИНС – Варна през 1974 г. От 1976 г. е асистент, ст. асистент от 1980, напуска през 1983 г.

18. Ст. ас. Петър Костадинов Вацов. Роден на 14.06.1946 г. в Лом. Завършва специалност „Стокознание” във ВИНС – Варна през 1975 г. Постъпва на работа в катедрата като асистент по стокознание на хранително-вкусовите стоки през 1975 г., ст. асистент от 1980, напуска през 1985 г.

19. Гл. ас. д-р Владимир Войнов. Започва работа в катедра „Стокознание” като преподавател по физика. Работи до 1985 г., след което преминава на работа в ТУ – Варна.

20. Ст. ас. Красимир Стоянов Чилингиров. Роден на 04.11.1959 г. в Силистра. Завършва специалност „Стокознание и организация на търговията с хранителни стоки” в Полтавския кооперативен институт, УССР през 1984 г. В университета постъпва като асистент по стокознание през 1987, ст. асистент от 1990 г. Починал през август 1991 г.

21. Доц. д-р Пенка Дончева Братованова. Родена на 04.09.1932 г. в с. Долна Оряховица, област Ловешка. Завършва специалност „Стокознание” във Висшия институт за народно стопанство – Варна през 1955 г. От 1958 до 1961 г. е аспирант, а от 1961 започва работа като асистент по стокознание на продоволствените стоки, доцент от 1979 г. Защищава кандидатска дисертация във ВИХВП, Пловдив през 1977 г. Работи в катедрата до октомври 1992 г. По-късно през 2002 г. става „доктор на науките” с дисертация на тема „Проблемът за въвеждане на бактериини млечнокисели закваски в хлебопроизводството”.

22. Доц. д-р Христо Христов Дончев. Роден на 22.08.1939 г. в с. Телиш, област Ловешка. Завършва специалност „Стокознание” във

Висшия институт за народно стопанство – Варна през 1964 г. Работи като стоковед в отдел „Пласмент” при ДХФК „С. М. Киров” в с. Долна Митрополия, Плевенско (1964-1968). Постъпва като асистент в института през 1968 г., ст. асистент 1972, гл. асистент 1975, доцент 1980. Защищава дисертация в МИНХ „Г. Плеханов”, Москва през 1977 г. Ръководител на катедра „Стокознание” в периода 1994-2003 г. Работи в катедрата до 2004 г. като преподавател в областта на стокознанието на хранително-вкусовите стоки, пресните плодове и зеленчуци, стоковия контрол и експертизата на хранителните стоки.

23. Доц. д-р Димитър Симеонов Стефанов. Роден на 16.04.1939 г. в с. Любеново, област Ловешка. Завършва специалност „Стокознание” във Висшия институт за народно стопанство – Варна през 1967 г. От 1967 до 1968 г. работи в ДЗС „Д. Кондов”. Постъпил на работа в катедрата като асистент по стокознание на промишлените стоки през 1968 г., ст. асистент 1972, гл. асистент 1975, доцент от 1982 г.. Ръководител на катедра „Стокознание” 1978-1994; зам.-декан на Търговско-стоковедния факултет 1983-1987. Защищава кандидатска дисертация в МИНХ „Г.В. Плеханов” в Москва през 1978 г. В катедрата работи до 2004 г. като преподавател основно в областта на стокознанието на промишлените стоки и опаковката на стоките.

24. Доц. д-р Илия Янков Димов. Роден на 27.12.1939 г. в с. Каолиново, област Варненска. Завършва Висшия химико-технологичен институт в София, специалност „Технология на неорганичните вещества” през 1966 г. На преподавателска работа в катедрата е от 1975 г. като асистент по неорганична химия, ст. асистент 1976 г., гл. асистент 1980 г., доцент по физико-химия и колоидна химия от 1989 г. Работи до 2004 г. като преподавател по неорганична химия, физико-химия и колоидна химия.

25. Проф. дхн Стоян Стоянов Минчев. Роден на 20.10.1941 г. В с. Огняново, област Варненска. Завършва специалност „Технология на пластмасите” във ВХТИ, София през 1967 г. и редовна аспирантура в същия институт в периода през 1972 г. В катедрата идва от Висшия педагогически институт, Шумен. В катедрата като доцент по органична химия през 1990 г. Професор по органична химия от 1993 г. Декан на Свободния факултет от 1994 г. Защищава дисертация за

степен доктор на химическите науки в СНС при ВАК във ВХТИ, София. Ръководил е няколко докторанти, има редица значими публикации в областта на органичния синтез на лекарствените вещества.

26. Доц. д-р Иглика Тотева Узунова. Родена на 08.05.1942 г. във Варна. Завършва специалност „Неорганична химия” в Софийския университет през 1966 г. Постъпва във Висшия институт за народно стопанство – Варна като асистент по химия през 1968 г., ст. асистент 1972 г., гл. асистент от 1976 г., доцент по неорганична и аналитична химия от 1997 г. Зам.-декан на Стопанския факултет в периода 2000-2003 г. Защитава кандидатска дисертация в Институт по физикохимия към БАН през 1982 г. В катедрата работи като редовен преподавател по неорганична и аналитична химия и съвременни методи за анализ на стоките до 2007 г.

27. Гл. ас. Асен Тодоров Иванов. Роден на 13.02.1976 г. във Варна. През 1998 г. завършва специалност „Стокознание” и магистърската специалност „Икономическа информатика” през 1999 г. От май 1999 г. е асистент по стокознание на хранително-вкусовите стоки. Задочен докторант към катедрата от 2002. Напуска през 2008 г.

28. Доц. д-р Недялка Димитрова Георгиева. Родена на 07.10.1943 г. в Добрич. Завършва специалност „Стокознание” във ВИНС – Варна през 1968 г. На преподавателска работа като асистент е от 1974 г., ст. асистент 1976, гл. асистент 1982, доцент от 1988 г. Защитава кандидатска дисертация в МИНХ „Г. Плеханов” в Москва през 1981 г. Работи като доцент основно по стокознание на промишлените стоки (текстилни, обувни, бижутерийни стоки) и експертиза на промишлените стоки до 2009 г.

29. Доц. д-р Мария Димитрова Александрова. Родена на 14.4.1941 г. във Варна. Завършила ВИНС – Варна 1968 г. На преподавателска работа в Института от 1970 г. като асистент, ст. асистент 1973 г., гл. асистент 1981 г., доцент 1984 г. Защитава кандидатска дисертация на тема: „Усъвършенстване търговията с риба и рибни изделия” във ВИИ „Карл Маркс”, София, 1981 г. В катедра „Стокознание” преминава от катедра „Икономика и управление на търговията”. Преподава на студентите от специалност „Стокознание” дисциплините „Икономика на търговията”, „Предприемачество и малък бизнес”.

30. Доц. д-р Мария Георгиева Желязкова. Родена на 07.12.1946 г. в с. Аксаково, Варненско. Завършва специалност „Стокознание” във ВИНС – Варна през 1974 г. На преподавателска работа в катедрата е от 1975 г., ст. асистент 1980, гл. асистент 1987, доцент 2002 г. Защитава кандидатска дисертация в МИНХ „Г. Плеханов” в Москва през 1985 г. От 2003 до 2011 г. Е ръководител на катедра „Стокознание”. Води лекционни курсове по стокознание на промишлените стоки, микробиология и безопасност и безвредност на стоките. Работи като редовен преподавател до 2012 г.

VI. ДЕЙСТВАЩИ ЧЛЕНОВЕ НА КАТЕДРАТА КЪМ 2018 г.

Доц. д-р Събка Димитрова Пашова –
ръководител на катедра „Стокознание”

Постъпва в ИУ – Варна през 1996 г. като асистент по стокознание на хранително-вкусовите стоки. Разработва и защитава докторска дисертация 2007 г. на тема „Изследване кутикулата и съхраняемостта на сливови плодове”.

Избрана е за доцент по стокознание през 2011 г.

Изнася лекции и води лабораторни и семинарни занятия пред бакалаври по дисциплините: „Основи на стокознанието на хранително-вкусовите стоки”; „Стоков контрол”; „Стокознание на хранително-вкусовите стоки от растителен произход”; „Митнически режими и процедури”, „Микробиология” (упражнения). Пред магистрите от специалност „Качество и експертиза на стоките” е лектор и води упражнения по дисциплините „Стокознание на хранително-вкусовите стоки” и „Безопасност на стоките”. Ръководила е двама докторанти – Георги Димитров и ас. Радослав Радев (отчислени с право на защита).

Основните направления на научните ѝ интереси са в областта на: качество и безопасност на храните, предлагани на българския пазар; растителни восъци, кутикулярни растителни восъци – свойства и приложение в състава на ядивни филми и покрития; ядивни филми и покрития; митническа политика. Член на научни журита за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в ИУ – Варна и в УНСС, София. Участва в редица национални и университетски проекти.

Общият брой на научните ѝ публикации е 87, в т.ч. 2 монографии, 4 студии, 39 научни статии, 29 доклади, съавторство в 5 учебника и 6 учебни помагала. От публикациите ѝ 28 са на английски език и една е на френски език.

През 2017 и 2018 г. изнася цикъл лекции по дисциплината „Безопасност на стоките” пред студентите от Fontys International Business School, катедра „Управление на бизнеса с пресни продукти и

цветя“ във Венло, Холандия и пред студентите от катедра „Стокознание“ в Икономически университет – Братислава, Словакия. Участва е в международни конференции в Полша, Румъния, Азербайджан, Украйна, Италия.

Член е на следните редакционни колегии: от 2011 г. на научно електронно икономическо списание на Икономическа академия – Букурещ, Румъния (IJERT – International Journal of Economic practices and Theories); от 2013 г. на научно електронно икономическо списание Букурещ, Румъния (Quality – Access to Success); от 2015 г. на списание „Известия“ на ИУ – Варна; От 2016 г. на научно списание University Journal Nauki Inżynierskie I Technologie - Engineering Sciences and Technologies, Wroclaw University of Economics, Poland. Председател е на организационните комитети на национални и международни научни форуми.

От 2011 г. до 2016 г. е ръководител на Център за качество на обучението в Икономически университет – Варна. От 2012 г. е член на факултетния съвет при Стопански факултет. От 2017 г. е член на университетски комисии в ИУ – Варна и член на Атестационната комисия и Общото събрание към Колеж по туризъм – Варна. От 2016 г. е президент на Международната организация по стокознание и технологии (International Society of Commodity Science and Technology). Член е на НТС – Варна, секция „Стокознание“ и на Съюза на учените – клон Варна, секция „Икономика“.

Доц. д-р Теменуга Василева Стойкова

В катедрата постъпва през 1985 г. като редовен асистент по стокознание на промишлените стоки. Задочен докторант в МИНХ „Г. В. Плеханов“, Москва от 1987 г. През 1992 г. защитава докторска дисертация на тема „Бытовой фарфор на основе новых сырьевых материалов Болгарии“ и получава научната степен к.т.н. (сега д-р). Избрана е за доцент по стокознание от ВАК през 2004 г.

Изнася лекции и води лабораторни и семинарни занятия пред бакалаври и магистри (специалност „Качество и експертиза на стоки-

те”) по дисциплините: „Основи на стокознанието на промишлените стоки”; „Стокознание на текстилните и обувните стоки”; „Мениджмънт на опаковките”; „Стандартизация, метрология и квалитетрия”; „Стокознание” (за специалност „Икономика и търговия”); „Стокознание на промишлените стоки”; „Стандартизация, метрология, квалитетрия”; Системи за управление на качеството”; Експертиза на промишлените стоки”; Защита на потребителските интереси”; Сертификация на стоките и услугите”. Пред студенти от други специалности в ИУ – Варна води следните лекционни курсове: „Стандартизация и управление на качеството” (за специалност „Аграрна икономика”); „Управление на качеството и безопасността на стоките” (от 2012 г. до 2016 г. за специалност „Логистика” и „Индустриален бизнес и предприемачество”); „Стокознание” (за специалност „Международни икономически отношения”, „Маркетинг” и специалност „Логистика”); „Опаковка на продуктите” (за специалност „Маркетинг”) и др.

Научен ръководител на двама докторанти: редовен докторант Мариета Стефанова, защитила дисертация на тема: „Разработване и внедряване на интегрирана система за управление на качеството на храните (на примера на бисквити)” през 2018 г.; задочен докторант Величка Маринова с дисертация на тема: „Качество и ефективност на продукти от рециклирани хартиени материали”, отчислена с право на защита.

Основните ѝ научни интереси са в областта на: качеството, безопасността и подобряване на потребителните свойства на промишлените стоки; стандартизация и квалитетрия на стоките; опаковка на стоките – мениджмънт, качество, рециклиране; приложение и перспективи за развитие на стоковедната наука; защита на потребителските интереси, сертификация на системи и продукти. Специализира в МИНХ „Г.В. Плеханов”, Москва и Икономическа академия в Познан, Полша. Участва в международни конференции в Русия, Украйна, Полша, Унгария, Германия. Изнася лекции в: Киевския търговско-икономически университет през 2016 г.; през 2017 г. в Икономически университет – Познан, Полша; 2018 г. в Руската икономическа академия „Г. В. Плеханов” – Москва, Русия и Университет „Гоце Делчев” – Щип, Македония.

Член е на научни журита за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ и на академична длъжност „доцент“ в ИУ – Варна и в УНСС, София. Участва в редица национални и университетски проекти, председател на организационни комитети на международни научни конференции и кръгли маси.

Научните ѝ публикации са над 75, от които 5 монографии и студии, 17 статии, 35 доклада, 4 учебника, 8 ръководства за лабораторни упражнения. 12 от публикациите ѝ са на английски, 9 на руски, една на полски език.

Доц. д-р Т. Стойкова е ръководител на катедра „Стокознание“ в периода 2011 – 2015 г., ръководител на Център за качество на стоките и потребителска защита към НИИ в ИУ – Варна от 2016 г.

Представител е на ИУ – Варна в Българския институт за стандартизация и работи като експерт в два технически комитета от 2006 г. Съдебен експерт от 1992 г. по стокови експертизи в районен, окръжен и административен съд. Председател на НТД „Стокознание“ към ТО на НТС – Варна и член на Контролния съвет. Член на: Академичния съвет в периода 2011-2015 г.; на Факултетния съвет при Стопански факултет от 2004 г.; ТО на НТС – Варна; Клуб 9000; Международната организация по стокознание и технология, със седалище Виена, Австрия – International Society of Commodity Science and Technology, Austria (IGWT от 1992 г.); Съюза на учените – клон Варна, секция „Икономика“.

Доц. д-р Денка Йорданова Златева

В университета постъпва като редовен докторант през 1990 г. От 1992 г. е назначена за асистент по стокознание на хранително-вкусовите стоки. Разработва и защитава докторска дисертация на тема „Изследване влиянието на млечнокисели закваски и свободни аминокиселини върху качеството на хляба“ през 2008 г. и получава образователна и научна степен „доктор“. Избрана е за доцент по стокознание през 2011 г.

Изнася лекции и води лабораторни и семинарни занятия пред

студенти в образователно-квалификационна степен „бакалавър“ по дисциплините „Основи на стокознанието на хранително-вкусовите стоки“, „Стокознание на храните от животински произход“, „Сензорен анализ“, „Експертни методи“, „Микробиология на стоките“, „Стокознание“. В образователно-квалификационна степен „магистър“ преподава по дисциплините „Търговски марки и реклама на стоките“ и „Експертиза на хранително-вкусовите стоки“.

Основните ѝ научни интереси са в областта на: качеството на хранителните стоки – формиране, състояние, промени при съхранение, здравословни аспекти, безопасност; подобряване на потребителните свойства на хляба; приложение на експертните методи и сензорния анализ за оценка на хранителните стоки. Научен ръководител е на редовен докторант Дана Стефанова, успешно защитила дисертационен труд на тема „Подобряване на потребителните свойства на хляба чрез използване на добавки“ през 2017 г. и на редовен докторант Мими Петрова, разработваща дисертационен труд на тема „Повишаване на хранителната ценност на хляба на основата на биоактивни аквакултури“.

Има над 77 научни публикации, в това число една монография, една студия, 40 статии в български и чуждестранни научни списания, 8 учебника (в т.ч. 3 самостоятелни), 6 учебни помагала в съавторство, 20 доклада. Значителна част от докладите ѝ са изнесени на международни научни конференции и форуми, 15 публикации са на английски език.

През 2014 г. и 2016 г. изнася цикъл лекции по дисциплината „Сензорен анализ“ пред студентите от специалност „Food Science and Technology“ при University of Lleida, Lleida – Испания, а през 2018 г. е на обучение в University of Social Sciences – Lodz, Полша. Член е на научни журита за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ и на академична длъжност „доцент“ в ИУ – Варна, в УХТ – Пловдив и в Институт за изследване и развитие на храните – Пловдив. Има участие в редица национални и международни проекти.

От 2015 г. е директор на Център за магистърско обучение. Членува в: Научно-технически съюзи – Варна, секция „Стокознание“; Международната организация по стокознание и технология, със се-

далище Виена, Австрия – International Society of Commodity Science and Technology, Austria (IGWT); Съюза на учените – клон Варна, секция „Икономика”. Член е на Академичния съвет от 2015 г., на Факултетния съвет при Стопански факултет, на постоянна комисия по учебната дейност, на комисия по следакредитационно наблюдение и контрол. Член е на научния комитет на Международна научна конференция „Touristproduct. Innovations – Marketing – Management“, University of Social Sciences, Warsaw, Poland, 2019, а също и на организационните комитети на различни конференции и кръгли маси, организирани от катедра „Стокознание“.

Гл. ас. д-р инж. Ваня Живкова Иванова

В катедрата постъпва като асистент по химия 2008 г., от 2009 г. е главен асистент. Изнася лекции и води лабораторни упражнения по дисциплините „Химия” (пред бакалаври) и „Съвременни методи за анализ на стоки” (пред магистри). Води лабораторни или семинарни занятия и по дисциплините „Маркетинг”, „Търговска реклама”, „Основи на стокознанието на хранително-вкусовите стоки” и др. Основните ѝ научни интереси са в областта на екологията, оцветителите и добавките в продуктите, възможностите за оползотворяване на отпадъци от плодове, зеленчуци, животински продукти. Има над 37 публикации, от които 17 статии, 18 доклада, 1 учебник и 1 учебно ръководство. Член е на ТО на НТС – Варна, на Съюза на учените, секция „Икономика”, на организационните комитети на конференции и кръгли маси, организирани от катедра „Стокознание”.

**Гл. ас. д-р Антоанета Петрова
Желязкова-Стоянова**

Постъпва като редовен асистент в катедра „Стокознание” през 2012 г. През 2007 г. защитава докторска дисертация на тема „Възможности за изграждане на интегрирана система за управление на качеството и безопасността в млекопреработвателната промишленост на Република България (на примера на бяло саламурено сирене)”.

Изнася лекции и води лабораторни и семинарни занятия по дисциплините „Стокознание на битовите стоки”, „Стокови борси”, „Управление на качеството и безопасността на стоките”, „Микробиология”, „Системи за управление на качеството”.

Представител е на ръководството на ИУ – Варна относно Системата за управление на качеството.

Основните ѝ научни интереси са в областта на разработването, внедряването и поддържането на системи за управление на качество и безопасността на продуктите, контрола и безопасността на храните, а общият брой на публикациите ѝ е 17.

Член е на: Научно-технически съюзи – Варна, секция „Стокознание”; Клуб 9000; Международната организация по стокознание и технология със седалище Виена, Австрия – International Society of Commodity Science and Technology, Austria (IGWT); Съюза на учениците – клон Варна, секция „Икономика”; на организационни комитети на конференции и кръгли маси, организирани от катедра „Стокознание”.

Ас. Величка Пеева Маринова

Постъпва в катедра „Стокознание” като асистент през 2008 г. Задочен докторант към катедрата по докторска програма „Стокознание” в периода 2010-2015 г., отчислена с право на защита с тема на дисертацията „Качество и ефективност на продукти от рециклирани хартиени материали”.

Специализира „Дидактика на висшето образование” в ИУ – Варна през 2010 г., има свидетелство за професионална квалификация „Учител” и за професионална подготовка „Компютърен оператор”. Притежава удостоверение за професионално обучение за част от професия „Спедитор-логистик” и за завършен курс „Митническо представителство” през 2017 г.

Ръководи семинарни и лабораторни занятия пред бакалаври по дисциплините: „Основи на стокознанието на промишлените стоки”;

„Микробиология на стоките“; „Мениджмънт на опаковките“; „Стокознание“ (пред други специалности); „Стокознание на храните от животински произход“; „Стокознание на промишлените стоки“; „Стокознание на хранително-вкусовите стоки“.

Основните й научни интереси са в областта на качеството на стоките, рециклиране на материалите, мениджмънт на опаковките. Научните й публикации са 13, от които 2 статии, 9 доклада, съавтор е на 2 научни помагала.

Член е на: Научно-технически съюзи – Варна, секция „Стокознание“; Международна организация по стокознание и технология, със седалище Виена, Австрия – International Society of Commodity Science and Technology, Austria (IGWT); Регионалния съюз на потребителите – Варна от 2011 г.; Съюз на учените – клон Варна, секция „Икономика“ от 2012 г.

Ас. Радослав Светлинов Радев

Постъпва в катедра „Стокознание“ като асистент през 2009 г. Разработил е дисертация като докторант на самостоятелна подготовка към катедрата на тема „Влияние на ядивни покрития върху качеството и промените при съхранение на моркови“, отчислен с право на защита през 2018 г.

Ръководи лабораторни и семинарни занятия пред бакалаври по дисциплините: „Основи на стокознанието на хранително-вкусовите стоки“; „Стокознание на храните от животински произход“; „Стокознанието на текстилните и обувните стоки“; „Стокознание“ (пред други специалности); „Икономика на предприятието“; „Основи на стокознанието на промишлените стоки“.

Научните му интереси са в областта на: ядивни покрития и използването им в хранителните технологии; добавки в храните – безопасност, използване, потребителска осведоменост; качество и безопасност на хранително-вкусовите стоки. Има 24 научни публикации: 9 статии, 13 доклада, съавтор е на 2 научни помагала.

Член е Съюза на учените – Варна, секретар на секция „Стокоз-

нение” към ТО на НТС – Варна, на International Society of Commodity Science and Technology, Austria (IGWT).

**Инспектор учебна дейност –
инж. Маргарита Станкова**

Постъпва в катедрата през 2007 г. като инспектор учебна дейност. Работи със следните ръководители на катедра „Стокознание”: доц. д-р Мария Желязкова; доц. д-р Теменуга Стойкова; доц. д-р Събка Пашова. Съвместява и длъжността химик към катедрата.

VII. ЗАЩИТЕНИ ДИСЕРТАЦИИ

Дисертации за придобиване на научна степен „доктор”

1. Пенка Братованова. Изследване на ароматичните вещества – карбонилни съединения на хляба при производство и съхранение. ВИХВП, Пловдив, ктн (сега д-р), 1977 г.

2. Стоян Минчев. Върху модификацията на аминокиселини и пептиди с 2- заместени 1,3 индандиони и техни аналози. ВХТИ, София, кхн (сега д-р), 1973 г.

3. Христо Дончев. Изменения красящих веществ яблок Болгарии при созревании и хранения. МИНХ „Г. В. Плеханов”, Москва, ктн (сега д-р), 1977 г.

4. Димитър Стефанов. Влияние синтетических моющих средства производства Народной Республики Болгарии на свойства хлопчатобумажный тканей при стирке их в домашних стиральных машинах. МИНХ „Г.В.Плеханов”, Москва, к.т.н. (сега д-р), 1978 г. Научен ръководител: доц. ктн В.Т.Месеченко.

5. Христо Кьосев. Исследование пшеницы и муки НРБолгарии по составу липидов и токоферолов. МИНХ „Г.В.Плеханов”, Москва, ктн (сега д-р), 1979 г.

6. Илия Димов. Изследване адсорбцията и йонният обмен върху някои дисперсни слоести силикати в НРБ. СНС при ВАК, ВХТИ, София, ктн (сега д-р), 1980 г.

7. Недялка Георгиева. Исследование потребительских свойств текстильных ковровых покрытия „Тафтинг”, производимых в НРБ. МИНХ „Г. В. Плеханов”, Москва, ктн (сега д-р), 1981 г.

8. Иглика Узунова. Върху проблема за повишаване корозионната устойчивост на системата мед-никел-хром чрез използване на никел-силикатно покритие”, Институт по физико-химия. БАН, София, ктн (сега д-р), 1982 г.

9. Ясмينا Тодорова. Изследване върху някои дисперсни слоести силикати в Североизточна България с цел получаване на сорбенти с промишлено значение, ктн (сега д-р), 1984 г.

10. Мария Желязкова. Исследование потребительских свойств полуперстяных костюмных тканей из восстановленных волокон,

производимых в НРБ. МИНХ „Г. В. Плеханов”, Москва, ктн (сега д-р), 1985 г.

11. Теменуга Стойкова. Бытовой фарфор на основе новых сыревых материалов Болгарии. МИНХ „Г. В. Плеханов”, Москва, Научен ръководител: проф. д-р т. н. Галина Николаевна Масленникова, ктн (сега д-р), 1992 г.

12. Антоанета Стоянова. Възможности за изграждане на интегрирана система за управление на качеството и безопасността в млечкопреработвателната промишленост на Република България (на примера на бяло саламурено сирене). Научен ръководител доц. д-р Н. Георгиева, консултант доц. д-р Благо Благоев, д-р, 2007 г.

13. Събка Пашова. Изследване кутикулата и съхраняемостта на сливови плодове, Научен ръководител доц. д-р Христо Дончев, д-р, 2007 г.

14. Денка Златева. Изследване влиянието на млечнокисели закваски и свободни аминокиселини върху качеството на хляба. Научен ръководител: доц. д-р т. н. Пенка Братованова, консултант проф. д-р Гроздан Караджов, д-р, 2008 г.

15. Ваня Живкова. Твърдофазен пептиден синтез и биологична активност на нови лиганди на ноцицептиновия рецептор. Пред СНС по органична химия и органични технологии към ВАК, д-р, 2007 г.

16. Гертана Боева-Кашлова. Изследване потребителните свойства на нетъкани текстилни материали с рециклирани влакна. Научен ръководител: доц. д-р Недялка Георгиева, д-р, 2012 г.

17. Дана Стефанова. Подобряване на потребителните свойства на хляба чрез използване на добавки. Научен ръководител: доц. д-р Денка Златева, д-р, 2017 г.

18. Мариета Стефанова. Разработване и внедряване на интегрирана система за управление на качеството на храните (на примера на бисквити). Научен ръководител доц. д-р Теменуга Стойкова, д-р, 2018 г.

**Защитени дисертации за придобиване на научна степен
„доктор на науките”**

1. Пенка Братованова. Проблемът за въвеждане на бактериини млечнокисели закваски в хлебопроизводството. ВИХВП, Пловдив, дтн, 2002 г.
2. Стоян Минчев. Циклични Е-дикетони – синтез. Свойства и някои области на приложение. СНС при ВАК, ВХТИ, София, дхн.

VIII. ОРГАНИЗИРАНИ МЕЖДУНАРОДНИ НАУЧНИ ФОРУМИ

От 1970 г. до 2018 г. са организирани и проведени 13 международни научни конференции, един симпозиум на международната организация по стокознание и технологии и 4 кръгли маси, от които 3 с международно участие²⁶:

1. Актуални проблеми на стоковедната наука, ноември 1970 г.
2. Управление на качеството на стоките за потребление, ноември 1974 г.
3. Управление на качеството на стоковата продукция в сферата на обръщението, 30.10-01.11, 1978 г.
4. Управление на качеството и ролята на стоковедната наука като интегриращ фактор между производството и потреблението, 26-29.10., 1982 г.
5. Управление на качеството на стоковата продукция в сферата на обръщението, 23-25.10. 1986 г.
6. Проблеми на управлението на асортимента и качеството на стоките, 26-26.10. 1990 г.
7. Стоки – качество и проблеми, 3-5.10. 1994 г.
8. Качество на стоките, 28-30.11.1998 г., посветена на 50 години от създаването на катедра „Стокознание” и специалност „Стокознание”.
9. Актуални проблеми на стоковедната наука, 3-5.10. 2002 г.
10. Качество на стоките – проблеми и перспективи, 12-14.10. 2006 г.
11. Специалност „Стокознание” – традиции и перспективи. Кръгла маса с международно участие, 24.10.2008 г., посветена на 60 години от създаването на специалност „Стокознание” и катедра „Стокознание”.
12. Качество и безопасност на стоките, 14-16.10. 2010 г.
13. Стоковедната наука – традиции и актуалност, 24-25.10.2013

²⁶ Вж. Отпечатани сборници с доклади от международните научни конференции, симпозиум и кръгли маси в библиотеката на ИУ - Варна.

г., посветена на 65 години от създаването на специалност „Стокознание” и катедра „Стокознание”.

14.20th IGWT Symposium Commodity Science in a Changing World, 12-16.09. 2016 г. Международен симпозиум.

15. Безопасност на стоките и услугите. Кръгла маса, 15.03.2017 г. (Център за качество на стоките и потребителска защита).

16. Качество и безопасност на потребителските стоки. Кръгла маса с международно участие, 1.06.2017 г. (Център за качество на стоките и потребителска защита).

17. Качество на стоките и защита на потребителите. Кръгла маса с международно участие, 15.03.2018 г. (Център за качество на стоките и потребителска защита).

18. Стоковедната наука – традиции и актуалност, 18-19.10. 2018 г.

IX. ВЪЗПИТАНИЦИ НА КАТЕДРА „СТОКОЗНАНИЕ” С УСПЕШНА РЕАЛИЗАЦИЯ

Настоящи преподаватели в ИУ – Варна:

- Доц. д-р **Събка Пашова** – ръководител на катедра „Стокознание“, ИУ – Варна;
- Доц. д-р **Денка Златева** – доцент в катедра „Стокознание“, директор на „Център за магистърско обучение“, ИУ – Варна ;
- Доц. д-р **Теменуга Стойкова** – доцент в катедра „Стокознание“, ръководител на Център за качество на стоките и потребителска защита, ИУ – Варна;
- Доц. д-р **Бистра Василева** – доцент в катедра „Маркетинг“, зам.-декан на факултет „Управление“, ИУ – Варна ;
- Гл. ас. д-р **Антоанета Стоянова** – главен асистент в катедра „Стокознание“, ИУ – Варна; управител на фирма „Деметра Консулт“, Варна;
- Ас. **Величка Маринова** – асистент в катедра „Стокознание“, ИУ – Варна;
- Ас. **Радослав Радев** – асистент в катедра „Стокознание“, ИУ – Варна;
- Докторант **Дана Стефанова** – катедра „Стокознание“, ИУ – Варна;
- Докторант **Георги Димитров** – катедра „Стокознание“, ИУ – Варна; управител на фирма „Ноу Хау“ ЕООД;
- Докторант **Мариета Стефанова** – катедра „Стокознание“, ИУ – Варна; административен управител „ЗИВ“ ЕООД;
- Докторант **Мими Петрова** – катедра „Стокознание“, ИУ – Варна.

Преподаватели в УНСС – София:

- Проф. д-р **Христо Кожухаров** – декан на факултет „Икономика на инфраструктурата“, зам.-ректор по научноизследователската работа, ръководител на катедра „Стокознание“ в УНСС – София от 1994-2003 г.

В структурата на Агенция „Митници“:

- **Иван Шопов** - началник на Митница Варна през периода 1967 - 1980 г.

- **Георги Томов** - началник на Митница Варна през периода 1987 - 1991 г.

- **Румен Крайчев** - началник на Митница Варна през периода 1991 - 1997 г.

- **Румен Кирчев** – работи от 1972 г. в Митница Варна, първоначално като митнически инспектор, преминава в служебните нива: старши митнически инспектор, главен митнически инспектор, ръководител направление и началник на РМУ – Варна от 1997 до 2001 г.

- **Георги Мантарков** (доктор по икономика) – главен експерт, началник отдел, директор на дирекция „Национален учебен център“ в Агенция „Митници“, София.

- **Костадин Бинев** – главен митнически инспектор, Агенция „Митници“, Митница Пловдив, Митническо бюро – Стара Загора;

- **Николай Шантов** – експерт в Агенция „Митници“, Митница Столична.

- **Руска Андонова** – началник сектор „Човешки ресурси“, Митница Варна.

- **Ирена Ставрева** – държавен митнически инспектор, отдел „Митническа дейност“, Митница Варна.

- **Росина Русева** – експерт в митнически пункт Варна-запад, Митница Варна.

- **Соня Трифонова** – началник отдел „Митническа дейност“, Митница Варна.

- **Тихомир Трифонов** – началник сектор „Проверки и ревизии“, Митница Варна.

- **Валентин Левов** – началник на митнически пункт Балчик.

- **Пламен Петров** – главен митнически инспектор, митнически пункт летище Варна.

- **Владимир Яначков** – старши митнически инспектор, митнически пункт Варна-Запад.

- **Николай Николов** – старши митнически инспектор, митнически пункт Варна-Запад.

- **Силвана Янчева** – старши митнически инспектор, отдел „Митническо разузнава и разследване“, Митница Варна.

- **Венцислава Цачева** – старши митнически инспектор, отдел

„Митническа дейност“, Митница Варна.

- **Емилия Кехайова** – старши митнически инспектор, митническо бюро Шумен;

- **Михаил Минков** – митнически инспектор, Митнически пункт Нефтопристище, Бургас.

- **Росица Ковачева** – митнически агент, Терминален Оператор ЕООД – Варна.

- **Божидар Бахов** – митнически инспектор, отдел „Митническо разузнаване и разследване“, Митница Варна.

В други структури на държавната администрация:

- **Недялко Славов** – областен управител на Смолян.

В други фирми и организации в България:

- **Славейка Иванова** – директор на Национална търговска гимназия, гр. Пловдив.

- **Николай Колев** – търговски и маркетингов директор „Победа“ АД, Бургас.

- **Албена Любомирова** – експерт по управление на собствеността, „Варна Лоджистикс“ ЕАД.

- **Владимир Траянов** - производствен директор, Black Sea Pack, Провадия.

- **Стела Иванова** – специалист логистика „Булмар Трейд“ ЕООД, Варна.

- **Недялко Славов** – областен управител на гр. Смолян.

- **Митко Иванов** – маркетинг и продажби KAI GROUP.

- **Ангел Илиев Владов** – управител изпитвателна лаборатория „БУЛ - ЛАБ“ ООД, Варна.

- **Йовка Йорданова** – управител, ЕТ „ГЕЯ 99“, Варна, лабораторни и индустриални продукти.

- **Галина Узунова** – координатор ISO „Булярд корабостроителна индустрия“ АД, Варна;

- **Деница Динева** – стажант „Обслужване на клиенти“, „Нестле България“ АД, София.

- **Анна Господинова-Москова** – Мениджър клиенти телефонни продажби, METRO, Cash&Carry Bulgaria EOOD, Варна.

- **Десислава Кръстева** - управител и собственик „КАЛИДО“

ООД, Варна, сфера на дейност: електронна търговия.

- **Милена Валентинова Ангелова** – лабораторен специалист, „АГРИ ЛАБ КОНТРОЛ“ ЕООД.

- **Кристиана Чакърова** – мениджър „Корпоративни комуникации“ в Кока-Кола ХБК – България.

- **Румяна Маринова** – регионален мениджър в Борика – Банксервиз.

- **Юлия Хвърчилкова** – управител в Open House – недвижими имоти.

- **Ивайло Смолецов** – старши стоков инспектор в Baltic Control Bulgaria Ltd.

- **Кристиана Вичева** – мениджър продажби „ТИМ“ ЕАД Варна, вътрешен одитор по ISO 9001:2015.

- **Владимир Вичев** – ръководител сектор „Складове и логистика“, NBS MARITIME Ltd., Варна.

- **Юлия Хвърчилкова** – агенция за недвижими имоти „Джей Хоум“ ЕООД – управител, член на управителния съвет на регионална структура Варна на Национално сдружение недвижими имоти с мандат 2016-2018.

- **Антоанета Желязкова** – лаборант, Мелница Варна.

В други фирми и организации в чужбина:

- **Христина Николова** – Postgraduate Researcher in NERC CDT Oil & Gas School of Engineering and Physical Sciences, Heriot-Watt University Edinburgh, United Kingdom.

- **Асен Иванов** – мениджър, Orange Bisines Services, Czech Republic.

Стоян Желязков – заместник-главен готвач, Rondane Nøyfjellshotel.

Х. ИЗ ЖИВОТА НА КАТЕДРАТА (някои фотографии)²⁷

1. Колективът на катедра стокознание през годините

Катедра „Стокознание” – обща снимка, май 2010 г.

Отляво надясно: (първи ред) – ас. Р. Радев, гл.ас. д-р С. Пашова, ас. В. Маринова, (втори ред) – доц. д-р Д. Стефанов, доц. д-р Н. Георгиева, доц. д-р Т. Стойкова, лаборант Р. Янева, лаборант Г. Матова, (трети ред) – гл. ас. д-р В. Живкова, доц. д-р Игл. Узунова, гл. ас. д-р Д. Златева, доц. д-р М. Желязкова, инсп. уч. дейност М. Станкова

²⁷ Снимките са от архива на катедра „Стокознание” от проведените научни прояви, както и снимки, предоставени от възпитаници на катедрата.

Състав на катедрата към м. май 2015 г.

Отляво надясно: първи ред: докторант Г. Димитров; втори ред: гл. ас. д-р А. Стоянова, доц. д-р Т. Стойкова, доц. д-р Д. Златева, доц. д-р С. Пашова, лаб. Р. Янева, лаб. Г. Матова, ас. В. Маринова; трети ред: ас. Р. Радев, инспектор уч. дейност М. Станкова, гл. ас. В. Живкова, докторант Д. Стефанова

Обща снимка на колектива на катедра „Стокознание“, 25 юни, 2015 г.

Пресконференция по повод откриването на лаборатория за изследване безопасността на стоките, оборудвана по проект на Оперативна програма „Конкурентоспособност“, ИУ – Варна

2. Организирани международни научни конференции, симпозиуми и кръгли маси

*Откриване на първата научна конференция
на тема „Актуални проблеми на стоковедната наука”, ноември 1970 г.,
приветствие от гости на конференцията*

*Първа научна конференция 1970 г.
Доклад и изказване на доц. Ангел Георгиев*

Втора международна научна конференция 1974 г.
на тема: "Управление на качеството на стоките за потребление",
Делови президиум – ръководители на ВИНС „Д. Благоев” и катедрата,
чуждестранни гости

Втора научна конференция 1974 г.
Продължаване на дискусиите – гости, чуждестранни и български участници
в конференцията

*Откриване на IX международна научна конференция,
4 октомври 2002 г., доклад на проф. д-р Хр. Кожухаров;
доц. д-р Хр. Дончев – ръководител катедра*

*IX Международна научна конференция,
Октомври, 2002 г. Обща снимка на участниците
в конференцията*

60 години катедра „Стокознание” и специалност „Стокознание”, Тържествено събрание 24.10.2008 г. и Кръгла маса с международно участие на тема „Специалност „Стокознание” – традиции и перспективи”

Делови президиум (отляво надясно): доц. д-р Т. Стойкова, доц. д-р М. Желязкова, доц. д-р З. Младенова – зам.ректор ИУ – Варна, доц. д-р Д. Данчев, Ив. Табаков – Варненска търговско-индустриална камара

60 години катедра и специалност „Стокознание”

Тържествено събрание 24.10.2008 г. – гости от чужбина и страната, бивши възпитаници, студенти

XI международна научна конференция „Качество и безопасност на стоките”

14-15.10.2010 г. Регистрация на участниците

XI Международна научна конференция „Качество и безопасност на стоките”

14 октомври 2010, Откриване и доклад на доц. д-р Теменуга Стойкова

XI Международна научна конференция „Качество и безопасност на стоките”
Доклади и дискусии по направления, 14 октомври, 2010 г.

65 години катедра „Стокознание” и специалност „Стокознание”,
24 октомври, 2013 г. Тържествено събрание – Делови президиум (отляво надясно):
доц. д-р Т. Стойкова – ръководител на катедра „Стокознание”; Ив. Великов – обла-
стен управител на Варна; доц. д-р Д. Данчев – декан на СФ; доц. д-р В. Димитрова
тзам-ректор международно сътрудничество и връзки с обществеността на ИУ –
Варна

***65 години катедра „Стокознание” и специалност „Стокознание”
XII научна конференция „Стоковедната наука – традиции и перспективи”***

*Тържествено събрание и откриване на конференцията – пленарен доклад
на доц. д-р Т.Стойкова, Аула на ИУ – Варна, 24 октомври 2013 г.*

***Приветствие по случай 65 години катедра „Стокознание”
и специалност „Стокознание”***

*от проф. д-р ик.н. Анатолий Мазараки, ректор на Киевския национален
търговско-икономически университет, Киев, Украйна и проф. д-р т.н. Наталия
Притулска – зам.-ректор по научната дейност*

65 години катедра „Стокознание” и специалност „Стокознание”, 24.10. 2013 г.

Изложба на учебна литература, издадена от академичния състав на катедрата

**65 години катедра „Стокознание” и специалност „Стокознание”,
октомври 2013 г.**

*Обща снимка на участниците в международната научна конференция
„Стоководната наука - традиции и актуалност” посветена на годишнината,
24-25 октомври, 2013 г.*

20-ти Международен симпозиум по стокознание и технологии
на тема „Стокознанието в променящия се свят”, 12-16 септември 2016 г.
Пресконференция с журналисти, представители на чужди делегации,
зам.-ректори на ИУ – Варна

20-ти Международен симпозиум по стокознание и технологии – Варна,
12 -16 септември 2016 г. Тържествено откриване в зала Аула на ИУ – Варна,
12.09.2016 г. Делови президиум (отляво на дясно): доц. д-р С. Пашова; проф.д-р Д.
Данчев - декан на СФ; проф.д-р Зенон Фолтинович, Познан, Полша; проф. д-р
Родика Памфили - председател на IGWT в Румъния; проф.д-р Мария Лучети –
Председател на IGWT в Италия; проф.д-р Е. Станимиров – зам.-ректор на ИУ –
Варна; доц. д-р Т.Стойкова – секретар на Организ. комитет; доц. д-р Даниела
Иванова – УНСС, София.

20-ти Международен симпозиум по стокознание и технологии – Варна

12 септември, 2016 г., Аула на ИУ – Варна.

Изнасяне на пленарен доклад от доц. д-р Теменуга Стойкова

20-ти Международен симпозиум по стокознание и технологии – Варна

Централно фоайе на ИУ – Варна – Поклонение и поднасяне на цветя от участниците пред бюста на основателя на академичното стокознание в България и първи ректор на ИУ – Варна Цани Калянджиев

20 IGWT симпозиум, Дискусии по направления зала 220 ИУ – Варна

Доклад на Проф. д-р т.н Прицулска, Киев, Украйна

20-ти Международен симпозиум по стокознание и технологии, ИУ – Варна

Дискусии по направления, зала 446, ИУ – Варна, Доклад на представител на делегацията от Ю. Корея

**Обща снимка на участниците в Кръгла маса
на тема „Стоковедната наука – нови тенденции, перспективи и развитие“**

проведена в последния ден на международния симпозиум. В дискусиата на кръглата маса участват чуждестранни представители на академичната общност, преподаватели от катедра „Стокознание“, на бизнеса, на организация за защита на потребителите, студенти и докторанти

20 IGWT симпозиум

*Дегустация от участниците в симпозиума
на български сирена, вина и пиво, предоставени от партньори на катедрата*

Обща снимка на участниците в 20 IGWT симпозиум

Варна, 12-16 септември, 2016 г. Представители на стоковедната наука от Полша, Италия, Южна Корея, Австрия, България, Германия, Япония, Румъния, Русия, Словакия, Украйна и Армения

Обща снимка на участниците в 20 IGWT симпозиум, Варна
от Украйна и Армения и доц. д-р Т. Стойкова

Откриване на Информационен център на Българския институт за стандартизация в библиотеката на ИУ – Варна, 26.05.2016 г.

(отляво на дясно): инж. Ивелин Буров – председател на УС на БИС; проф. д-р В. Хаджиев – зам.-ректор на ИУ – Варна; преподаватели и студенти от катедра „Стокознание” и ИУ – Варна

Лекция с председателя на УС на БИС на тема „Със стандартите – винаги крачка напред”, 26 май, 2016 г.

(отляво на дясно): инж.И.Буров;доц. д-р Т.Стойкова – представител на ИУ – Варна в БИС; проф. д-р В. Хаджиев – зам.-ректор на ИУ – Варна; доц. д-р С. Пашиова – ръководител на катедра „Стокознание”; доц. д-р Д. Златева - директор Център „Магистърско обучение”, гл.ас. д-р А. Стоянова

*Преподаватели и студенти от катедра „Стокзнание”
на лекция с председателя на УС на БИС, 26 май, 2016 г.*

*Кръгла маса с международно участие „Качество и безопасност
на потребителските стоки”*

*проведена под егидата на Министерството на икономиката, ИУ – Варна, 1 юни
2017 г. Откриване и доклад на доц. д-р Т.Стойкова - ръководител на Център
за качество на стоките и защита на потребителите*

Обща снимка на участниците в Кръгла маса с международно участие „Качество и безопасност на потребителските стоки”, 1 юни 2017 г.

Кръгла маса с международно участие „Качество на стоките и защита на потребителите”, март 2018 г.

Доклад на регионалния директор на Комисията за защита на потребителите Христо Милев

3. Обучение и студентска научна дейност

*Студенти специалност „Стокознание” на учебна практика
в Руската икономическа академия „Г.В. Плеханов”
с ръководител, ст. ас. Теменуга Стойкова, юли, 1987 г.*

*Преглед на Студентската научна дейност, април, 2013 г.
Научно жури и бакалаври, участници в СНД (отляво надясно) –
доц. д-р С. Пашова, доц. д-р Т. Стойкова,
доц. д-р Д. Златева, студенти 3-ти и 4-ти курс специалност „Стокознание”*

*Студентска научна дейност, м.април, 2013 г.
Доклад на тема „Асортимент и качество на пивото, предлагано
в ТМ на Варна”, Георги Вълчанов*

*Среща на бакалаври и магистри със специалисти
от практиката, 10.04.2013 г.
Присъстват представители на държавни и частни контролни организации,
производствени и търговски фирми. Дегустация на фирмени продукти
на партньори на катедрата*

Традиционна среща на бакалаврите от специалност „Стокознание” и магистърска специалност „Качество и експертиза на стоките” със специалисти от практиката, 08.04.2014 г. (Мариета Мухтарова – регионален директор на ДА „Надзор на пазара”; Мариета Стефанова – адм. директор на „Захарни изделия” - Варна; Ирена Ставрева – Държавен инспектор в Митница Варна; Лъчезар Николов – Инспектор в отдел „Контрол на стоки и услуги” към SGS България, клон Варна.

Практическо занятие на магистри от специалност „Качество и експертиза на стоките” във фирма за производство на бисквитени изделия, април, 2012 г.

*Практическо занятие на магистри
от специалност „Качество и експертизана стоките” в „Елдоминвест” АД
по дисциплината „Сертификация на стоките и услугите”, март, 2017 г.*

*Студенти магистри „КЕС” на практическо занятие
с доц. д-р Теменуга Стойкова
и ръководителя на лабораторията в Елдоминвест инж. Акпунарлиев, 2017 г.*

*Практическо занятие на бакалаври в Изба Евксиновград, 2014 г.
с ръководител доц. д-р С. Пашова*

*Занятие с магистри по дисциплината „Експертиза на промишлените стоки”
в учебна лаборатория, втори корпус на ИУ – Варна, ноември 2016 г.*

*Практическо занятие на студенти специалност “Стокознание”
в Зърнена база БГ АГРО, Варна и Мелница – Варна по дисциплината „Стокознание
на храните от растителен произход” с ръководител доц. д-р С. Пашова,
април 2017 г.*

*Участие на студенти от ИУ – Варна, катедра „Стокознание”
в деня на отворените врати по повод 135-годишнина от създаването
на Митническата администрация в Република България, 24 юни 2014 г.*

*Лекция на митнически инспектор Ирена Ставрева,
Митница Варна пред студенти от специалност „Стокознание“, юни 2014 г.*

*Практическо занятие в Митница Варна
на студентите от специалност „Стокознание“, IV курс по дисциплината
„Митническа политика“ с ръководител доц. д-р С. Пашова, май 2014 г.*

*Лабораторни занятия по стокознание на текстилните стоки
в учебна лаборатория, втори корпус на ИУ – Варна, октомври 2016 г.*

*Специалност „Стокознание”, випуск 2018
в учебната лаборатория във втори корпус, ИУ – Варна*

4. Участие на колеги от катедрата в международни, национални срещи и научни форуми

*Работна среща на академичния състав на катедра „Стокознание”
с колегите от катедрата в УНСС – София, Равда, юни 2005 г.*

*Проф. Г. Грундке, гл.ас. д-р Т. Стойкова,
Курс по рециклиране на опаковки, Лайпциг, Германия, 2000 г.*

Участие на преподаватели от катедрата на кръгла маса в УНСС - София, септември, 2009 г. (отляво надясно): ас. Р.Радев, гл. ас.д-р С. Пашиова, ас. В.Маринова

Участие на доц. д-р С. Пашиова на X международна конференция по стокознание в Познан, Полша, 17-18 септември 2009 г.

*Участие в XVIII Международен симпозиум на IGWT, Рим 2012 г.
(отляво надясно): проф. д-н Алла Рыжакова - РЭА, Москва, Русия; доц. д-р Даниела
Иванова и доц. д-р Елка Василева – УНСС, София; доц. д-р С. Пашиова, ИУ – Варна*

*Участие в конференция и поднасяне на приветствие по случай 70-годишнината
на Киевския търговско-икономически университет от доц. д-р Теменуга
Стойкова, 20 октомври 2016 г., Киев, Украйна*

Участие на доц. д-р Т. Стойкова в 14-та международна конференция по стокознание в Икономическата академия в Познан, Полша, юни 2017 г.

Участие на студенти от специалност „Стокознание“ от ИУ – Варна в Международна конференция на тема „Актуални проблеми и предизвикателства в управлението на митниците“, м. юли 2017 г. в Азербайджан с ръководител доц. д-р С. Пашова

*Участие на колеги в международна конференция през юни 2017 г., КК „Елените“
(отляво надясно): докторант М. Стефанова, доц. д-р Д. Златева,
гл.ас. д-р А. Стоянова*

*Участие на доц. д-р Т. Стойкова в международна конференция в РЭУ Г.В.
Плеханов, Москва, Русия и изнасяне на лекция пред студенти от специалност
„Товароведение и экспертиза товаров“, март 2018 г.*

5. Преподаватели и студенти на специалностни мероприятия, промоции за дипломиране

*Обща снимка на преподавателите от катедра „Стокознание”
и бакалаври, випуск 2002 г.*

*Преподаватели от катедра „Стокознание” със студенти абсолвенти,
випуск 2007 г.*

*Вечер на специалността, ноември, 2012 г.,
преподавателите от катедра „Стокознание” и бакалаври*

Абсолвенти от специалност „Стокознание”, випуск 2013, 24.05.2013 г.

*Абсолвентска вечер, май 2007 г. (отляво надясно): гл. ас А. Иванов;
доц. д-р М. Желязкова; гл. ас. Д. Златева, доц. д-р Т. Стойкова,
(втори ред): студент Хр. Христов*

*Обща снимка на дипломирани студенти от специалност „Стокознание”,
випуск 2004 г. и преподавателите от катедрата*

*Дипломирани магистри, специалност КЕС, випуск 2010 г.
и преподаватели от катедрата*

Дипломиране на бакалаври, випуск 2011 г.

Дипломирани магистри, випуск 2011 и доц. д-р Денка Златева

Преподаватели от катедра „Стокознание” и дипломирани магистри, випуск 2013 г.

*Преподаватели от катедра „Стокознание” и дипломирани магистри,
випуск 2016 г.*

*Пролетна вечер на колектива на катедра „Стокознание” и колеги от ИУ – Варна,
20.04.2011 г. (отляво надясно): гл.ас. д-р С. Пашова, доц.д-р Т.Стойкова,
ас. Р. Радев, доц. д-р Д. Златева, доц. д-р М. Желязкова, ас. В. Маринова*

Протоколна книга

1816-1918 г. год.

Съставен от: *Димитър Димитров*

Съставен от: *Димитър Димитров*

[illegible][illegible][illegible]

Използвана литература

1. Алманах на Висшия институт за народно стопанство „Д. Благоев” – Варна. Живописни и книгописни сведения за преподавателите (1921-1971). Варна, 1972.
2. Алманах живописни и книгописни сведения за преподавателите изд. Варна: Наука и икономика, 2015.
3. Близнаков, П., Здр. Ковачев, С. Цонев Кратка история на Икономически университет – Варна. Варна: Наука и икономика, 2001.
4. Дончев, Хр. 50 години специалност „Стокознание”. // Известия, №4, 1998.
5. Дончев, Хр. Професор Андрей Андреев на 75 години. // Известия, №4, 2003.
6. Желязкова, М. 90 години от рождението на проф. Владимир Станчев. // Известия, № 2, 2004.
7. Желязкова, М. Шестдесет години специалност „Стокознание” и катедра „Стокознание”. // Известия, №4, 2008.
8. Желязкова, М. Научните изследвания по стокознание в ИУ – Варна. // Известия, №4, 2010.
9. Кирчев, Р. Специалността „Стокознание” в моята практика на митнически служител. // Известия, №2, 2000.
10. Кожухаров, Хр. Още нещо за стокознанието като учебна дисциплина, специалност и наука. // Стоковедната наука – традиции и актуалност, Варна: График-Вн, 2013.
11. Професорите в Икономически университет – Варна, 1920-2015. Варна: Наука и икономика, 2015.
12. Стефанов, Д. Шестдесет години катедра „Стокознание” – организатор на обучението в специалност „Стокознание” при ИУ – Варна. // Специалност „Стокознание” – традиции и перспективи. Варна: Наука и икономика, 2008.
13. Стойкова, Т. Шестдесет и пет години специалност „Стокознание и катедра „Стокознание”. // Стоковедната наука – традиции и актуалност. Варна: График-Вн, 2013.
14. Стойкова, Т. Подготовката на кадри с висше образование в об-

- ластта на качеството и безопасността на стоките. // Качество и безопасност на потребителските стоки. Варна: Наука и икономика, 2017.
15. Стойкова, Т. Роля на стоковедната наука за подготовката на кадри в областта на защитата на потребителите. // Качество на стоките и защита на потребителите. Варна: Наука и икономика, 2018.
 16. Стойкова, Т. **Доклад за развитието и дейността на катедра и специалност „Стокознание” при Икономически университет – Варна по повод 70 години от създаването им (1948-2018 г.).** // Стоковедната наука – традиции и актуалност. Варна: Наука и икономика, 2018.
 17. Mazaraki, A., N. Prytul'ska. Commodity Science in Ukraine & Present and Future. // Commodity Science in a Changing World. 20th IGWT Symposium. Varna: Publ. House Science and Economics, 2016.
 18. Stoykova, T. Commodity Science in Bulgaria - Development and Topicality. // Commodity Science in a Changing World. 20th IGWT Symposium. Varna: Publ. House Science and Economics, 2016.
 19. Stoykova, T. Actuality and Perspectives for the Development of the Commodity Science in the Modern Market. Церевитиновские чтения – 2018, Материалы V Международной конференции, 23 марта. Москва: ФГБОУ ВО РЭУ им. Г. В. Плеханова, 2018.
 20. Чалых, Т. И. и др. Место товароведения в современной системе научного знания. // Качество на стоките и защита на потребителите. Варна: Наука и икономика, 2018.
 21. Закон за висше образование. // ДВ, №112, 1995; изм. ДВ, №69, 2008.
 22. Архив на катедра „Стокознание” от проведените научни прояви, справочници за кандидат-студенти за съответните години и снимков материал, предоставен от възпитаници на катедрата.

**Кратка история на катедра „Стокознание“
и специалност „Стокознание“**

**70 години
(1948 – 2018)**

Дадена за печат 11.10.2018 г.	Печатни коли 6,5
Излязла от печат 15.10.2018 г.	Издателски коли 5,2
Формат: 60×90/16	Тираж 120

Предпечатна подготовка *Яна Стефанова*

Издателство „Наука и икономика“
Икономически университет – Варна
ул. „Евлоги Георгиев“ №24
Печатна база на ИУ – Варна

ISBN 978-954-21-0981-5